

Бурят-Монголой
ҮНЭН

№ 55 (655)
АПРЕЛИН
22
ЧЕТВЕРГ
1954 он

Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ советскэ
аряде зоригжуулагша ба хүтэлбэрилэгшэ агууехэ
хүсэн, Советскэ Союзай Коммунистическэ парти
мандаха болтогой!

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно
Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сөв 20 мүнэгэ.

(1954 оной Майн 1-дэ зорюулагдахан КПСС-эй ЦК-гэй урлануудһаа).

1954 оной Майн 1-дэ зорюулагдахан
КПСС-эй ЦК-гэй УРЯАНУУД

1. Ажалшадай уласхоорондын нанал нэгэдэлгын үдэр, бүхы ороноу-
хүдэлмэришэдэй ахадүүгэй харилсаанай үдэр — Майн 1 мандаха
болтогой!

Пролетарска интернационализмын тугые дээшэнэ үргэе!
2). Эб найрамдалай түлөө, демократин түлөө, социализмын түлөө
тэмсэжэ байгаа бүхы арадуудта ахадүүгэй амар мэндэ!

3. Бүхы ороноудай ажалшад! Эб найрамдал сахиха хэрэгийг ара-
дай гартга абаад, эсэстэн хүрэтэр аршалан хамгаалаа хаань, эб най-
рамдал сахигдаха ба батдагдаха! Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ
арадуудай нэгэдэлгэ бүхжүүлэгты, эб найрамдалай тала баригша-
л ээргэнүүдые олошоруулап нигтаруулагты!

Арадуудай хоорондын бата бэхи эб найрамдал мандаха болтогой!
4. Германска милитаризмын нэргээн болхоолодо эсэргүү, сэрэгэй
хүснэ бүлэглэлүүдые байгуулгада эсэргүү тэмсэлдэ арадуудай
хүдэлмэришэдэй бүхжүүлэгты, эб найрамдалай тала баригша-
л ээргэнүүдые олошоруулап нигтаруулагты!

Бүхы европейскэ арадуудай бата бэхи эб найрамдалай түлөө,
ардуудай байдалые хамтаараа хамгаалхын түлөө тэмсэе!
5. Шэнэ социалистическэ ажабайдал байгуулжа байһан, промыш-
ленистическэ болон хүдөө ажыхагаа саашадан хүгжөөхын түлөө, арадын
ажайдалые хэлбэршүүгшүүгшөөр найжаруулхын түлөө амжалтатый-
ар тэмсэжэ байһан арайдай демократин ороноудай ажалшадта аха-
дүүгэй амар мэндэ!

Арайдай-демократическа ороноудай ба Советскэ Союзай бата бэхи
барисаан ба харилсаан мандажа, бэхижээжэ байг лэ!
6. Ороноо социалистическээр индустриализацилхын түлөө, арайдай
культура дэбжээхын түлөө, өөрингөө арайдай-демократис-
кэ байгуулалтые саашадан хүгжөөхын ба бэхижүүлхын түлөө
амжалтатыйгаар тэмсэжэ байһан агууехэ хитад арадта ахадүүгэй амар
мэндэ!

Бүхы ороноудай эб найрамдал сахилгын ба аюулгүй байдалые хан-
гашуу хүсэтэ нэхсэл — советскэ ба хитад арадуудай ахадүүгэй бата
дүү хани барисаан ба харилсаан мандажа, халбаран бадаржа байг лэ!
7. Өөрингөө түрэл газарые интервентүүдэй аршалан хамгаалһан,
айдал ажахые нэргээн бодхоохын түлөө, эб найрамдалай түлөө, демо-
кратическа үндэнэ нууриууд дээрэ Корейн национальна нэгэдэлгын
түлөө тэмсэжэ байһан Корейскэ Арайдай-Демократическа Республикн
арайдай ажалшад ахадүүгэй амар мэндэ!

8. Баруун Германин дэлхэйн гурбадахи дайной гуламта болгохо
болгохо тусуудэй эсэргүүгээр тэмсэжэ байһан Германин демо-
кратическа хүсэлүүдтэ амар мэндэ!

9. Эб найрамдал хүсэдэг демократическа нэгэн бүхэй Германин тү-
бэ найрамдал сахихын ба бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй найдамтай
туугуури — Германска Демократическа Республика мандаха бол-
тогой!

10. Өөрингөө Эхэ ороной национальна бээ дааха байдалай түлөө,
арайдай ажахые хүгжээхын түлөө, японско милитаризмын нэргээн бол-
гохо эсэргүүгээр Японие Дальна Востогто империалистнуудай
эсэргүүгээр болгохо аялдала эсэргүүгээр эрэлхэг зоригтойгоор
тэмсэжэ байһан японско арадта амар мэндэ!

11. Империалистическэ дарлалтада эсэргүүсэн, өөһэдынгөө эрхэ
айгаа ба национальна бээ дааха байдалай түлөө тэмсэжэ байһан
империалистическэ дарлалтада эсэргүүсэн, өөһэдынгөө эрхэ
айгаа ба национальна бээ даахагай ороноудай арадуудта ахадүүгэй амар
мэндэ!

12. Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые нуларуулхын түлөө,
хүдөө ажыхын түлөө, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хан-
гашуу түлөө тэмсэлдэ Англиян, Америкн Холбоото Штадуудай ба
Союзай арадуудай хани барисаан мандаха болтогой!

13. Советскэ Союзай арадуудай ба Францин болон Италин арай-
дай хоорондох хани барисаан мандаха болтогой!

14. Советскэ Союзай гадаадын политика — эб найрамдал сахилгын
хэлбэршүүлгын хэлбэршүүлгэй сэхэ политика, шэнэ дай бэлдэхэл-
гэй ба үндэхэлдэ эсэргүү, бүхы ороноудай хоорондо зохид хайн ха-
наа ба бодото хэрэгтэй холбоо тогтоохын түлөө тэмсэлэй политика
мандаха болтогой!

15. Советскэ Армин ба Флодой сэрэгшэд! Өөһэдынгөө сэрэгтэй ба
арайдай эрдэмие оролдосотойгоор дээшлүүлэгты, өөһэдынгөө дай-
ны шадбарине нарижуулап найжаруулагты, шэнэ техникые болон
техникисхэ шудалалты!

Манай Эхэ ороной эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые сахина
ардуудай, индустриалуудай алдар олоор бүрхөөгдөн Советскэ Ээбсэгтэ Хү-
дөө болон культурые шэнэ хүсэтэйгөөр дэбжээлгэдэ, арайдай ажана
байдалые хэлбэршүүгшүүгшөөр дээшлүүлгэдэ зорюулагдахан Парти-
н, правительствын политикые бодото дээрэн бэлсүүлхын түлөө тэмсэгты!

16. Советскэ Союзай ажалшад! Коммунистическэ партине, Совет-
ский правительстве тойрон үшөө нигтаар жагсаа, манай орон дотор
коммунистическэ обшество байгуулаха агууехэ хэрэгтэ манай хүсэнүү-
д, творческо эршэ зоригые элсүүлэн хандуулап!

Партийн, правительствын ба арайдай бата бүхэ нэгэдэл мандаха
болтогой!

17. Советскэ байгуулалтын бата бэхи үндэнэ нуури — хүдэлмэри-
шэдэй ба колхозно таряшадай бата бүхэ холбоо барисаан мандаха
болтогой!

18. Олонациональна социалистическэ гүрэнэй хүсэ шадалай эшэ
— манай ороной арадуудай хоорондын ахадүүгэй хани барисаан
мандаха болтогой!

19. Советскэ Союзай ажалшад! Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай,
Эхэ ороной аюулгүй байдалые саашадан бэхижүүлгэдэ, эконо-
микын болон культурые шэнэ хүсэтэйгөөр дэбжээлгэдэ, арайдай ажана
байдалые хэлбэршүүгшүүгшөөр дээшлүүлгэдэ зорюулагдахан Парти,
правительствын политикые бодото дээрэн бэлсүүлхын түлөө тэмсэгты!

20. Советскэ Союзай ажалшад! Табадахи табанжэлэй тусэбые дүүр-
эгүүд дүүрэгхын түлөө социалистическэ мурысонда шэнэ
амжалтануудые туйлагты! Арайдай ажахые саашадан дэбжээжэ, совет-
скэ ажалшад аяна байдалые дээшлүүлгэдэ үндэнэ нуури болгошо ажалай
түлөө тэмсэжэ туйлахын түлөө арайдай үргэн хүдэлгэ дэлгэрүүлгэе!

21. Эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженерүүд болон техникүүд!
Энгийн талмайнуудые ба эмсэг түхээрлэгте, арайдай ажахын
резервүүдые хүсэдөөр ашаглаха ябадал туйлагты! Наукин, тех-
никын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлдбэридэ үргэнөөр хэ-
рэгтэй! Продукциин шанарые найжаруулагты, өөринэ үные хямдаруу-
лагты!

22. Нүүрэнэй промышленностиин эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд,
инженерүүд болон техникүүд! Нүүрнэ эхээр малтан абагты, шэнэ шах-
тануудые түргэнөөр баригты! Бүхы шахтануудай ба нүүрэнэй разрез-
шэй үйлдбэригөө тусэбые дүүрхэхэ ябадал туйлагты, техникые
амжалтага найжаруулагты, нүүрэнэй өөринэ үные хямдаруулагты!

23. Нүүрэнэй ажахыда нүүрнэ эхээр үгэе!

22. Нефтяной промышленностиин эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд,
инженерүүд болон техникүүд! Нефть малтан абалгы ба буйлуулгы
бүхы хэмжээгээр ехэ болгохын түлөө тэмсэгты! Нефтин баялгуудтай
шэнэ газарнуудые түргэнөөр ашагалгы, нефть буйлуулдаг заводуудые
баригты! Эрхим шанартай нефть болон нефтепродуктуудые ехээр үгэе!

23. Электропромышленностиин ба радиопромышленностиин эрэгтэй,
эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженерүүд болон техникүүд! Эрхим шанартай
электротехническэ ба радиотехническэ эмсэг түхээрлэг, приборнууд
болон аппаратура, тэршэлэн хүн зондо хэрэгтэй культурун-ажахуудалай
хэрэглэлэй товарнуудые үйлдбэрилгэ ехэ болгогты!

24. Электростанцинуудай хүдэлмэрилэгшэд! Энергетическэ шэнэ хү-
сэнүүдые түргэнөөр ашагалгада оруулагты, түлшэ гаргашалгы бага
болгогты! Электроэнергээр арайдай ажахые ба хүн зонной ажыхуудалай
хэрэглэмжэнүүдые хангап!

25. Советскэ металлургиудай! Металлургиеска ба горнорудна пред-
приятинуудай хүсэнүүдые ашагалга найжаруулагты. Үйлдбэринин тех-
нологине нарижуулап найжаруулагты! Үйлдбэринин түсбүүдые бүхы
номенклатураарны предприятия бүхэнэй дүүргэхын түлөө тэмсэгты! Орон-
доо шэрэм, булад, прокат, үнгэтэ металлуудые ехээр үгэе!

26. Машина бүтээлгын предприятиянуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэл-
мэришэд, инженерүүд болон техникүүд! Шэнэ машинуудые, прибор-
нууд болон эмсэг түхээрлэг үйлдбэрилгы ехэ болгогты, тэдэнэй ша-
нарые найжаруулагты, предприятиянуудай жэгдэ хайнаар хүдэлмэрилхэ
ябадал туйлагты! Хүдөө ажыхые тракторнууд, машинууд болон эмсэгүүдээр
хангахын түлөө, запасной частнуудаар талалдалгүйгөөр хан-
гахын түлөө эсэшэ сусахагүйгөөр тэмсэгты!

27. Химическэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Предприяти-
нуудайнгаа хүсые түргэнөөр ехэ болгогты, тэрэнин ашагалга найжа-
руулагты! Манай ороной улам ехэ боложо байгаа хэрэглэмжэнүүдые
хангахын тула минеральна үгжүүлгэ, эрхим шанартай будагууд болон
бусад химическэ продуктуудые үйлдбэрилгын талалгалгагүй ургалта
хангап!

28. Барилгашад — эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженерүүд
болон техникүүд! Шэнэ предприятияудые, байрын гэрнүүдые, нургуу-
линуудые, больницануудые, үхибүүдэй ба культурна эмхи зургаануудые
түргэнөөр баригты! Барилгын индустриальна методүүдые түргэнөөр хэ-
рэглэгты, ажалай эмхидхэл болон механизмуудые ашагалга найжаруу-
лагты! Барилгын үные хямдаруулагты, шанарынь найжаруулагты!

29. Барилгын материалнуудай промышленностиин эрэгтэй, эмэгтэй
хүдэлмэришэд, инженерүүд болон техникүүд! Барилгын материалнууд-
ые үйлдбэрилгэ бүхы хэмжээгээр ехэ болгогты, шанарынь найжаруу-
лагты, өөринэ үные хямдаруулагты! Манай Эхэ ороной барилгануудта
барилгын материалнуудые ехээр үгэе!

30. Ой модоной ба саарһанай промышленностиин эрэгтэй, эмэгтэй
хүдэлмэришэд, инженерүүд болон техникүүд! Ажалай бүтээлгэ дээшл-
үүлэгты, үйлдбэринин эмхидхэлэе найжаруулагты, механизмуудые
хүсэдөөр ашагалгы! Модо бэлдэхэхэ ба шэрэхэ түсэбэй дүүргэлгы
хангап, орондоо эрхим шанартай модон материалнуудые, саарһа болон
месьель ехээр үгэе!

31. Үргэн хэрэглэлэй товарнуудые үйлдбэрилдэг промышленностин
хүдэлмэришэд! Хайн шанартай ба гоё хайхан бөд, хайн шанартай
ба гоё хайхан хубсаһа, бүхэ ба хайхан гутал болон эрхим шанартай
бусад товарнуудые ехээр гаргап! Үргэн хэрэглэлэй товарнуудые
үйлдбэрилгэдэ эрид ехэ дэбжэлтэ туйлап!

32. Эдээ хоолой товарнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд!
Эдээ хоолой товарнуудые үйлдбэрилгэ бүхы аргаар үргэдхэгты, тэдэ-
нэй шанарыне эсэшэ сусахагүйгөөр найжаруулагты! Манай ороной хүн
зондо мяханай ба загананай продуктуудые, тоно, сахар болон эдээ
хоолой бусад товарнуудые ехээр үгэе!

33. Хүдөө ажыхын хүдэлмэрилэгшэд! Манай ороной хүн зонние
улам ехэ хэрэгтэй боложо байгаа эдээ хоолой продуктуудуудай ойрын
хоёр — гурбан жэл соо хүсэдөөр хангахын, хүнгэн ба эдээ хоолой про-
мышленностине түүхэй эдээр хангахын тула социалистическэ хүдөө
ажыхын бүхы халбаринуудые шэнэ хүсэтэйгөөр дэбжээхын түлөө тэм-
сэгты! Орондоо ороно таряа, һу, мяха, нооно, хлопок, овощ болон хүд-
өө ажыхын бусад продуктуудые ехээр үгэе!

34. Колхознигууд болон колхозничанууд! Бүхы колхозуудые түрүү-
шүүлэй зэргэдэ гаргаха ябадал туйлагты! Ажалай журамые бэхижүү-
лэгты, ажалай эмхидхэлэе найжаруулагты, хүдөө ажыхын хүдэлмэри-
шүүдтэ прогрессивнэ нормонуудые оролдосотойгоор нэбтэрүүлэгты, кол-
хозуудай газарые зүбөөр ашагалгы! Наукин ба түрүү дүй дүршэлэй
туйлалтануудые колхозно үйлдбэридэ үргэнөөр хэрэглэгты! Колхозууд-
ай нийтын ажахын бэхижэлты, колхозуудай доходуудай ургалты,
колхознигуудай ажана байдалай дээшлэлты хангап!

35. Хүдөө ажыхын хүдэлмэрилэгшэд! Хүдөө ажыхын бүхы үйлд-
бэринин үндэнэ нуурине — ороно таряанай ажахые саашадан хүгжөө-
хын түлөө, хүдөө ажыхын бүхы культурануудай ехэ ургаса абахын түлөө
тэмсэгты!

36. Колхознигууд болон колхозничанууд, МТС-үүд болон совхозууд-
ай хүдэлмэрилэгшэд! Халхалгагүй шэнэ ба боро газарнуудые ашаг-
лагты! Ороното культурануудай таригы үргэдэхын ба ехэ ургаса
абахын түлөө тэмсэгты! Орондоо олон зуун миллион пүүд ороно таряа
нэмжэ үгэе!

37. Хүдөө ажыхын хүдэлмэрилэгшэд! Нийтын малажалые бүхы ар-
гаар хүгжөөгты, адуу малай тоо толгойе түргэнөөр олошоруулаха ябадал
туйлагты, тэрэнэй ашаг шэмые эрид шууд дээшлүүлэгты! Тэжээлэй
бата бэхи база байгуулхын түлөө тэмсэгты, малажалай байрануудые
түргэнөөр баригты!

38. Машино-тракторна станицинуудай хүдэлмэрилэгшэд! Хүдөө
ажыхын бүхы культурануудай ургасые бүхы хэмжээгээр дээшлүүлхын
түлөө, нийтын малай тоо толгойе олошоруулхын түлөө, колхозуудта
газартаряалангай ба малажалай продукцине ехэ болгохын түлөө тэмсэгты!
Тракторнууд, комбайнууд болон хүдөө ажыхын бусад машина-
нуудые хүсэдөөр ашаглаха ябадал туйлагты!

39. Совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Продукциин өөринэ үные доо-
шолуулаха, совхоз бүхэнэй ашагтайгаар хүдэлмэрилхэ ябадал оролдосотой-
гоор туйлагты, үйлдбэринин эмхидхэлэе ба техникые ашагалга
найжаруулагты, полинуудай ургасые, малажалай ашаг шэмые эсэшэ сус-
сахагүйгөөр дээшлүүлэгты! Бүхы совхозуудые ехэ товарна жэшээтэ
ажыхынууд болгогты!

40. Колхознигууд болон колхозничанууд, МТС-үүд болон совхозууд-
ай хүдэлмэрилэгшэд! Техническэ культурануудые, овощ болон хар-

таабха үйлдбэрилгын түргэн ургалты хангагты! Эдэ культурануудай
ургасые нилээд ехээр дээшлүүлхэ ябадал туйлагты, үйлдбэридэ ме-
ханизаци болон түрүү агротехникые үргэнөөр нэбтэрүүлэгты!

41. Нютагай промышленностиин ба олзоборилгын кооперациин хү-
дэлмэрилэгшэд! Үргэн хэрэглэлэй товарнуудые үйлдбэрилгэ ехэ бол-
гогты, шанарынь найжаруулагты! Хүн зонной ажыхуудалые хангалтын
предприятинуудай сетине бүхы хэмжээгээр үргэдхэгты, тэдэнэй хүдэл-
мэрие найжаруулагты!

42. Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэг-
шэд! Городто ба хүдөөдэ советскэ худалдаа наймаае бүхы аргаар үр-
гэдхэн дэлгэрүүлгэтэ, магазинуудай ба нийтын эдээ коолой предприяти-
нуудай сетине үргэдхэгты! Хүн зонной эрилтэнүүдые шэнжэлэгты, пуха-
ла хэрэгтэй товарнуудаар ажалшадай хэрэглэмжэнүүдые хүсэдөөр хан-
гаха ябадал туйлагты! Советскэ худалдаа наймаанай культурые дээшл-
үүлхын түлөө тэмсэгты!

43. Түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Арайдай ажахыда хэ-
рэгтэй ашаануудые зөөлгэ ехэ болгохын түлөө, поездинуудай ябасые түр-
гэдхэхын түлөө, вагоинуудай минн байлгы хөроохын түлөө тэмсэгты! Под-
вижной составые ашагалга найжаруулагты, ашаа зөөлгын өөрине үные
хямдаруулагты! Пассажируудые бүрн хайнаар хангагты! Түмэр харгы-
нуудай нарын хайнаар, талалдалгүйгөөр хүдэлмэрилхэ ябадал хангагты!

44. Далайн ба гол мүрэнэй флотой хүдэлмэрилэгшэд! Ашаа зөөлгын
хэмжээе ехэ болгогты, судануудай эрьсые түргэдхэгты, портнууд, при-
станцинууд болон судна заһабарилгын заводуудай хүдэлмэрие найжаруу-
лагты! Ашаа зөөлгын өөрине үные хэлбэршүүгшүүгшөөр хямдаруулагты!
1954 оной навигацине жэшээтэ хайнаар үнгэргэе!

45. Автомобильна транспортын ба шоссейн харгынуудай хүдэлмэ-
рилэгшэд! Арайдай ажахыда хэрэгтэй ашаануудые, хүн зондо хэрэгтэй
товарнуудые автотранспортуудай зөөлгы ехэ болгогты, пассажируудые
шэрлэгэ найжаруулагты! Автомобильна транспортыне хайнаар ашагалгы,
шоссейн харгынуудые жэшээтэ хайн байлагты!

46. Хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэд! Хэлхээ холбооной хэрэгсэл-
нүүдые хүгжөөгты, нарижуулап найжаруулагты! Почтын, телеграфай, теле-
фонной, радионой хүдэлмэринин шанарые найжаруулагты! Хүн зонние
хангалга найжаруулагты!

47. Советскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд! Гүрэнэй аппара-
дай хүдэлмэрие эсэшэ сусахагүйгөөр найжаруулагты, албан хойрог ба
нобишо ябадалые эрид шууд зайсуулагты! Гүрэнэй журам бэхижүүлгэ-
ты, социалистическэ хуули ёһые наринаар сахигты! Ажалшадай эрилтэ-
нүүд ба хэрэглэлүүдтэ анхралтайгаар хандагты!

48. Наукин ба техникын хүдэлмэрилэгшэд! Советскэ науке ба тех-
никые урагшан дабуулагты! Научна худэлмэридхэ дутагаллануудые
зоримгойгоор шүүмжэлэгты! Арайдай ажахын бүхы халбаринуудые хүг-
жөөлгэдэ, манай Эхэ ороной саашанхи дэбжэлты хангалгада советскэ
наукин үргы дээшлүүлэгты! Мэргэжэлтэдые бэлдэхэлгэ найжаруу-
лагты!

49. Литературын ба искусствын хүдэлмэрилэгшэд! Советскэ литера-
турые ба искусствые саашадан хүгжөөхын түлөө тэмсэгты! Өөһэдынгөө
творчествын идэйнэ ба уранхайнай хэмжээ дээшлүүлэгты! Манай
агууехэ арадта таараха зохёолнуудые байгуулагты!

50. Арайдай хөгөөрлэй хүдэлмэрилэгшэд! Нургуулида һуралсалай ба
хүмүүжүүлгын шанарые найжаруулагты! Советскэ Эхэ орондоо инаг дур-
ратай ба үнэн сэхэ байха, арадуудай хоорондын хани барисаанай үзэл
сурталаар үхибүүдые хүмүүжүүлгэтэ! Социалистическэ обшествын куль-
турна, эрдэмтэй гражданинуудые, коммунизмын эдэхитэй байгуулагшад-
ые бэлдэхэгты!

51. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд! Советскэ элүүрые хамгаалгын
хэрэгий найжаруулагты, хүгжөөгты, эмнэлгын ба санитарна эмхи зургаа-
нуудай хүдэлмэринин культурые дээшлүүлэгты! Медицинскэ наукин туй-
лалтануудые хүдэлмэридэ хэрэглэгты!

52. Советскэ профсоюзнууд! Ажалай бүтээлгэ дээшлүүлгын түлөө,
арайдай ажахын түсбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө со-
циалистическэ мурысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэгты! Үйлдбэринин новатор-
нуудай дүй дүршэлэе дэлгэрүүлэгты! Хүдэлмэришэд болон албахагша-
дай материална ажана байдалые ба культурна хэмжээе саашадан
дээшлүүлхын тула эсэшэ сусахагүйгөөр мандалаа табижа байгты!

Коммунизмын нургуули — советскэ профсоюзнууд мандаха болтогой!

53. Советскэ эхэнэрүүд! Арайдай ажахын, наукин ба культурые бү-
хы халбаринуудта, советскэ арайдай аша тунда ба зол жаргалда үхибүү-
дые хүмүүжүүлхэ хайн хайхан хэрэгтэ ажалай шэнэ амжалтануудые
туйлагты!

Коммунизмын эдэхитэй байгуулагшад — советскэ эхэнэрүүд ман-
даха болтогой!

54. Коммунизмын залуу байгуулагшад түүрү отряд, Советскэ Сою-
зай Коммунистическэ партиин эдэхитэй тунгалгыша ба резерв — Залуу-
шуулай Бүхэосоюза Ленинскэ Коммунистическэ Союз мандаха болтогой!

55. Хубууд ба асагад, манай алдарта советскэ залуушуул! Гүрэнэй,
ажыхын ба культурна байгуулалтада, оронойгоо нийтын-политическэ
бүхы ажабайдалда эдэхитэйгөөр хабадалгы! Эрдэмие, түрүү наукин
ба техникын туйлалтануудые оролдосотойгоор шудалагты! Манай ороц
дотор коммунизм байгуулгын агууехэ хэрэгтэй илахын түлөө тэмсэлдэ ба-
та хатуу ба зоримгой байгты!

56. Пионерүүд ба нургуулинхид! Эрдэмие оролдосотойгоор ба тэс-
бэритэйгөөр шудалагты! Ажалда дуратай, журамтай байгты! Нуралсал-
даа амжалта туйлагты!

57. Коммунистууд ба комсомолецууд! Манай социалистическэ
промышленностине саашадан халбаран бадаруулхын түлөө, хүдөө ажа-
хые эрид ехээр дэбжээхын түлөө, советскэ арайдай ажана байдалые хэл-
бэршүүгшүүгшөөр дээшлүүлхын түлөө, СССР дотор коммунизм байгуулхын
түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ ябагты!

58. Манай ороной арадуудай хани барисаанай ба алдар солны бата
хэрэм, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай бата бүхэ түшэг тулгуури —
Советскэ Социалистическэ Республикануудай агууехэ Союз мандаха
болтогой!

59. Коммунизм байгуулагша — агууехэ советскэ арад мандаха
болтогой!

60. Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ советскэ аралдые зориг-
жуулагша ба хүтэлбэрилэгшэ агууехэ хүсэн, Советскэ Союзай Коммуни-
стическэ парти мандаха болтогой!

61. Маркс — Энгельс — Ленин — Сталиный туг доро, Коммунистическэ
партийн хүтэлбэрээр — урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ дабия!

В. И. Ленин—Коммунистическэ партиин эмхидхэгшэ ба вожд

Хүн түрэлтэй агуухэ гени, Коммунистическэ партине ба Советскэ гүрэннэ эмхидхэн байгуулагша, сэсэн мэргэн вождь, революционно наудын гайхамшаг ажал-ябуулагша, бүхы дэлхэйн ажалшаддай багша — Владимир Ильич Ленинэй түрэнгөөр 84 жэлэй ойе Коммунистическэ парти, советскэ арал, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн тэмдэглэжэ байна.

В. И. Ленин—научна коммунизмын үндэлэ нуури табиган К. Марксын, Ф. Энгельсын нургаагы ба хэрэгис үргэлжэлүүлэгшэ мүн. В. И. Ленин гүүхэтэ шэнэ үедэ, империализмын ба пролетарскэ революционуудай үелэ К. Марксын, Ф. Энгельсын нургаалай уг баялыгы халан абахаа гадна, тэрэниэ дээдэ шатада дэбжүүлэн, марксизмын революционно теоринэ творческо ёноор хүгжөөгөө, империалистическэ дарлалтанаа сүлөөрхын түлөө илалтата тэмсэлэй замые, коммунизмын түгэс илалтын түлөө тэмсэлэй замые Россия ба бүхы дэлхэйн хүдэлмэршэн ангида, арал олонитэдэ заажа үгөө.

Оно сэсэн бодолто ба революционно теоретик В. И. Ленин Коммунистическэ партиин агуухэ эмхидхэгшэ ба вождь болоо. Бодото революционно, дайшалхы пролетарскэ парти байгуула асарин ехэ хүдэлмэри эрхилэн, Ленин багшманай Советскэ Союзай алдарт Коммунистическэ партиин эхи үндэлэ табиа, тэрэниэ хатуужуулан хүмүүжүүлэ. Тус парти хаанта засагы ба капитализмы штурман довтолхо абадалда хүдэлмэршэн ангине, ажалша олонитые зорингойгоор хүтэлжэ, Агуухэ Октябрьскэ социалистическэ революцион илалта, социалистическэ общество байгуула хэрэг хагдаад, мүнөө бүхы дэлхэйн коммунистическэ ба хүдэлмэршэнэй партинуудта, ажалша аралта зориг ба даурлагша жэшэ харуулна, социализмнаа коммунизма удаа дараалан орохо замаар советскэ арадууде найдамтай хүтэлжэ ябана.

Ленинэй хэрэг мүнхэ, энэй агуухэ Советскэ Союзай толгойлог демократин ба социализмын түгэлдэр лагерин хүснүүдэй хэлбэришгүй ургалта дотор бэлэлдэ, оршохо ба илажа байна.

Дэлхэйн революционно хүдэлмэршэй центрын Россияда уриалад, хаанта засагта ба капитализмда эсэргүү хүдэлмэршэнэй хүдэлмэршэй улам үргэжэ, бэхжэжэ байхала, помещикуудэй-крепостническа дарлалтыг үгэ хэын түлөө олон миллион тарлашаддай улам шаагаар тэмсэлгэ болохо байхала, В. И. Ленин Коммунистическэ парти эмхидхэн байгуулан юм. Ленин багша экономическэ ба политическэ байдал гүнзгэгээр шэнжлэнэй үндэлгөөр, ородой ба уласхоорондын бүхы революционно хүдэлмэршэй хүгжэхэ замые сэсэн мэргэнээр тодорхойлохо үгөө.

1904 ондо В. И. Ленин «Аралдай ханинэр» гэдэг юуб, тэдэнэр социал-демократуудта эсэргүүгээр хайшан гэжэ дайладаланб? гэшен суута ном соогоо ородой хүдэлмэршэн ангин үүргэ тухай хэлэхэ зуураа нигэжэ бэшэн юм:

«Тэрэнэй түрүү түлөөлгөшэд научна социализмын үзэл сурталыг, ородой хүдэлмэршэн ангин үүхэтэ үүргэ тухай үзэл сурталыг ойлгохо абахадань, тус үзэл сурталнуудай үргэнээр дэлгэрүүлгэхэд, мүнөө хүдэлмэршэдэй хэжэ байгаа экономическэ хэлэг бунгагуудалае ушар ёноо мэлэхэ ангин тэмсэл болгон хубингаар багша бэхи организацинууд хүдэлмэршэдэй лунда байгуулагдаха байхадань, демократическэ бүхы ноурунуудые толгойлон бодохо ородой хүдэлмэршэд абсолютныма унагааха ба ородой пролетариныма (бүхы оронгуудай пролетариантай зэрэглэн ябаха) нэмэлэ политическэ тэмсэлэй эше замаар илалтата коммунистическэ революцида абаашаха байна» (Зохёлнууд, том I, 4-дэхи хэблэл, ноур 282).

Тиин бүри жаран жэлэй урда тээ, В. И. Ленин революционно пролетарскэ нэгдэмэл организац байгуулаха шухала тухай, хаанта засагта, капитализма эсэргүү тэмсэлдэ арал олонитые хойнолоо дахуулаха абаха зэрэгтэй хүдэлмэршэн ангин хүтэлбэрлэхэ үүргэ тухай этигэл түгээсөөр бэшэн юм. Россияда дэлгэржэ байгаа революционно хүдэлмэршэн уласхоорондын угаа ехэ удхашанартай, ородой хүдэлмэршэн анги уласхоорондын пролетариантай түрүү отряд болохо тэмсэхэ ёнотой гэжэ В. И. Ленин оноо тодоор тэмдэглээн. Ленинэй сэсэн мэргэнээр уридшалан хэлэны нийтэй хүтэлмэри саашанхи бүхы ажалша арал олонитын харуулаа.

В. И. Ленин пролетарскэ партиин экинниг болосо петербургскэ «Хүдэлмэршэн ангине сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союмы» 1895 ондо эмхидхэлгэнэ захалжа, Россияда хүдэлмэршэнэй революционно марксистскэ парти байгуулхын түлөө эсэхэ сүсахагуйгөөр тэмсэлэн байгаа. II Интернационалай рефор-

мистскэ оппортунистическэ партинууднаа гад онодо, дайшалхы революционно пролетарскэ парти байгуула хэрэгтэ ородой марксистуудай бүхы хусые В. И. Ленин элсүүлэн табилан байна.

Пролетарскэ революционно парти байгуула тон шухала зорилго болоод байгаа, энэ асуудалыг шинжлэлгээ ородой ба бүхы уласхоорондын хүдэлмэршэнэй хүдэлмэршэй хүдэлмэршэнэй түлөө хуудын заяан дулдааха байхан юм. Тиимэ дайшалхы революционно пролетарскэ парти—шэнэ түхэлэй парти, оппортунистическэ буртаг үзэлнөө сүлөө байха парти лэ Россияда хүдэлмэршэд ба тарлашаддай революционно хүдэлмөө толгойлжэ, эмхидхэжэ шадаха байха.

В. И. Ленин сибирскэ сүүлгэлэ байха зуураа, бүхы ород ороной марксистскэ газетэ эмхидхэхэ зэргээр парти байгуулхын түлөө тэмсэхэ гайхамшаг сэсэн түсэд зохёогоо хэн. Тэрэ газетые тойрожо, хүдэлмэршэн ангин хэрэгтэй түлөө революционно тэмсэлшэдэй кадрунууд эмхидхэжэ жасгаса ёнотой байгаа. В. И. Ленинэй байгуулан «Искра» газетэн парти эмхидхэхэ бэлдэхэлэй хэрэгтэ, хүдэлмэршэнэй партиин дайшалхы, революционно марксистскэ партиин эхи табиган хоёрдохи сьезд (1903 он) бэлдэхэд ябадалда оно ехэ үүргэ дүүргээн.

Гайхамшаг марксист В. И. Ленин хүдэлмэршэн ангин авангад болохо пролетарскэ парти тухай, хаанта засагта ба капитализма эсэргүү, пролетариантай диктатура тогтоохын түлөө, коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэршэнэй ангин ба тэрэниэ дахагша арал олонитын революционно байлдаанууде удардаха зэрэгтэй, революционно теоретик зэбсэгжэнэй хүдэлмэршэн ангин түрүү, эмхидхэмэл, ушар ёно мэдээлэг отряд тухай нургаал тодорхойлон зохёон байха юм.

В. И. Ленин партиин зэрэглэнэй ариун сээр байхын түлөө, тэрэнэй принципиналы нэгдэлтэй байхын түлөө, партингаа нигта ба дайшалхы эмхидхэлтэй, партин хүтэлбэрлэгшэдэ ба мун жирийг гэшүүдтэ тон адли илалта партинаа шанга журамтай байхын түлөө эсэхэ сүсахагуйгөөр тэмсэлэн байна.

В. И. Ленин партиин гэшүүдэй харюусалгы улам ехэ болгохо, хүдэлмэршэн ангин партиин гэшүүдэй нэрые үндэр дээрэ үргэжэ ябаха гэжэ уряалдаг хэн. Партиин гэшүүн бүхэн партингаа түлөө харюусаха, партин гэшүүн бүхэнэйгөө түлөө харюусаха юм гэжэ Владимир Ильич заадаг байгаа. Ленин багшын зохёон партина ажабайдалай ёно гурим ба партина хүтэлбэршэн принципүүд хадаа пар-

тиин Уставые нарин шангаар сахиха, демократическэ централизмы сэжэ шууд бэлүүлэхэ, партин гэшүүдэй эдбхиэ, коллективнэ хүтэлбэри ба шухала асуудалууддаа зүбшэн хэлсэхэ ябадал бүхы хэмжээгээр хүгжөөжэ эрилтэ табидаг байха.

Али бүхы харша ба оппортунистическэ этгээдүүдтэ эсэргүү—легальна марксистуудта, «экономистуудта» меньшевигүүдтэ, трокистуудта, буржуазна националистуудта эсэргүү эрид шанга тэмсэлэй оршон байдалда Россия революционно пролетарскэ парти байгуулагдахан юм. РСДРП-эй II съезд дээрэ В. И. Ленин түрүүтэйгээр эмхидхэн большевигүүдэй политическэ бүлэг хадаа Россиян хүдэлмэршэн ангин, тарлашаддай, бүхы арадуудай үндэлэн интергээр парти байгуулхын түлөө тэмсэхэ гайхамшаг сэсэн түсэд зохёошоо тухай бэлүүлгэжэ байгаа. В. И. Ленин түрүүтэй ородой коммунистууд-большевигүүд хүдэлмэршэнэй хүдэлмэршэн буржуазин агентнуудта— оппортунистууд-меньшевигүүдтэ эсэргүүсэн, эсэхэ сүсахагуй эрид шангаар тэмсэхэ хэн.

1912 ондо Прагада В. И. Ленинэй хүтэлбэрэ VI Бүхэроссийскэ партина конференция боложо, меньшевигүүдэ РСДРП-нэ намнаад, бээ даан парти байгуулан большевигүүдэй эмхидхэ ябадалда эхи табия бэлдэй. Пролетарскэ партине оппортунистууднаа, меньшевигүүд-ликвидаторнууднаа сээрлэн ябадал тус партиин саашадаа хүгжэлгэдэ, нэгдэлэлн батажалгада, социалистическэ революцион илалтын түлөө амжалтатайгаар тэмсэхэ ябадал шидхэхэ удхашанартай байхан юм.

Шэнэ түхэлэй парти байгуулхын түлөө В. И. Ленинэй, мүн тэрэнэй хүтэлбэрлэдгэ большевигүүдэй эсэхэ сүсахагуй тэмсэлнэ түгэс илалта хангаа

В. И. Ленин теоретическэ гайхамшаг сэсэн мэргэн зохёолууд догтооо Коммунистическэ партиин идеологическэ, эмхидхэлэй, тактическэ ба теоретическэ эшэ үндэлнэ бүхы талаарн тодорхойлон зохёогоо, революционно хүдэлмэршэнэй хүгжэхэ арга замууде али тодоор ойлгохо үзэл бодолоор парти ба хүдэлмэршэн ангине зэбсэгжүүлэ. Марксистскэ революционно теорин бүхы гол хубинууд—диалетическэ ба историческэ материализм, экономическэ нургаал, научна коммунизмын теор В. И. Ленинэй зохёолнууд дотор саашадаа хүгжөөгдэн байха юм.

Капитализмын хүгжэлтэдэхи мүнөө сагай шатые — империализмын үеме бүхы талаанаан шэнжлэлдэ, империализм, монополистическэ ка-

питализм болбо капитализмын хүгжэлтын үүллэн, дээдэ шатан мүн, империализм хадаа үмхирин хосоржо байгаа капитализм мүн гэжэ В. И. Ленин тодоруулан байгаа. Империализмын үелэ капитализмын бүхы зүрилдөөнүүд, тон түрүүн үйлдэбэрлэн хүснүүдэй ба үйлдэбэрлэн хосордохи зүрилдөөн, хүдэлмэршэн ангин ба буржуазин хоорондохин, колониуудай дарлагдангарадуудай ба капиталистическэ метрополинуудай хоорондохин зүрилдөөнүүд үзэгдөө дуудлагуй шанга болохо гэжэ В. И. Ленин харуулаа хэн.

Империализмын үелэ капиталистическэ оронгуудай экономическэ ба политическэ талаараа али тэгш бээр хүгжэлдэг хуули ёны нэгээд, В. И. Ленин болбо анха түрүүн нэгсэ хэлэн гү, али бүри тусгаар гансаше орондо социализмын илажа болохо тухай гайхамшаг сэсэн тобошол хэлэн байха.

XIX зуун жэлэй үүдлэ, XX зуун жэлэй эхиндэ Росси хадаа империалистическэ үемн бүхы зүрилдөөнүүдэй аймагтар хурсаар гаража байлан орон мун байгаа гэжэ В. И. Ленин харуулан юм. Россияда хаанта засаг барууневропейскэ империализмтай нигта холбоотой байгаа. Россияда ородой революционно хүдэлмэршэн хаанта засагта, капитализма эсэргүүгээр боложо байхалаа дэлхэйн империализмын бүхы системэдэ салхило хэдэг байгаа.

Талагарагуй революци тухай Марксын идея хүгжөөжэ, В. И. Ленин хадаа буржуазно-демократическэ революци социалистическэ революци боложо ургаха юм гэшен теоринэ зохёолоо, хүдэлмэршэн ангин үргэн олон арал нийтын хүтэлбэрлэгшэ байха үүргэтэй гэжэ тодоруулан, ажалша тарлашад хүдэлмэршэн ангин үнэн союзник мүн гэжэ заалан, хаанта засагта ба капитализма эсэргүү тэмсэлдэ хүдэлмэршэн анги гаряашадтай холбоо барисаатай байха мүн гэшен нургаал үгэнэ байна. В. И. Ленин ангиууд ба ангин тэмсэл тухай, социалистическэ революци ба капитализмнаа колониализм оролтын үе тухай, коммунистическэ обштыын хүгжэлтэдэхи хоёр шата тухай марксизмын нургаалые саашадань хүгжөөгөө юм.

Национально-колониальна асуудалые зохёон табига, Ленин марксизм-ленинизмын баялннга угаа ехэ оруулалта хэлэн байна. Колонинууд болон хахад колониуудай дарлагдангарадуудай улам бүри ехээр дэлгэрүүлжэ байгаа национально-сүлөөлэлтын хүдэлмэршэн пролетарскэ революцион хүсэтэ резерв мүн, империализмые унагаахын түлөө тэмсэлдэ тэрэ шухала удхашанартай юм гэжэ В. И. Ленин харуулаа хэн.

1871 оной Парижскэ Коммуни, 1905 ба 1917 онуудай ородой революционуудай дүй дүршэлые гүнзгэгүүр шэнжлэнэй үндэлгөөр В. И. Ленин пролетариантай диктатурын марксова теорине хүгжөөгөө хэн. Россиян арал нийтын творчествын байгуулан Советүүд пролетарскэ гүрэнэй засагтай шэнэ, гайхамшагта формо мүн гэжэ хараад, В. И. Ленин болбо Советүүд хадаа пролетариантай диктатурын гүрэнэй эгээл эрхим формо мүн гэшен сэсэн мэргэн тобошолол хэлэн юм. Тиихэтээ хамта элдэб орончулгын революционно сүлөөрлгын хүдэлмэршэн хүгжэлтын замуудай оноо илгаанууде хараада абажа, капитализмнаа коммунизма оролтын үелэ гүрэнэй формонуудай олон янзын байжа болохо тухай В. И. Ленин заалан байгаа. Тиихэтээ элдэб формонуудай удхань заатагуй нэгэл байха—пролетариантай диктатура байха гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэнэн юм.

Революци гени В. И. Ленинэй байгуулан ба хатуужуулан манай Коммунистическэ парти үргэн нийтэ хүдэлмэршэн ангин, бүхы ажалшаддай революционно тэмсэлые толгойлжэ, тэмсэлэй ба илалтануудай 50 гаран жэлэй алдарт замаар ябажа гараа.

В. И. Ленин түрүүтэй Коммунистическэ партин хүтэлбэрээр Россиян хүдэлмэршэн анги ажалша тарлашадтай холбоо барисаатайгаар ябажа, хаанта засагы унагаалан, Агуухэ Октябрскэ социалистическэ революци хэлэн байна. Тэрэ революци пролетарскэ революцион ленинскэ теорин түгэс илалта мүн болоо хэн.

Социалистическэ революци хүдэлмэршэн ангида политическэ засаг үгэлэн, манай аралые агуухэ оронингоо материалын ба духозно бүхы баялигуудай бодото эзэн болохоон байха юм. Октябрскэ революци болбо бээ дагаад зохёон байгуулхы ажал хэхэ, шэнэ социалистическэ ажабайдал байгуула арга боломжо ажалшадта олгонон байна.

Агуухэ Октябрскэ социалистическэ революци хүн түрэлгэнэй түхэхэд шэнэ үе—капитализмын хүмэрин уналгын, социализмын ба коммунизмын илан мандалгын үе нэгжэ, уласхоорондын гайхамшаг ехэ удхашанартай байган байна. Россия болонон Октябрскэ революци капитализма айхабар хүндэ сохолто хэлэн, империализмын үндэлэ нуурине нулгаруулан ба холхиуулан, капитализма эсэргүү уласхоорондын пролетариантай тэмсэлые хүнгэдхэн байна. Октябрскэ революцион илалтан 1917 оной октябрийн 25-най (ноябрийн 7-ной) үдэр агуухэ Ленин нигэжэ хэлээн хэн:

«Мүнөөнөө абаад Россиян түхэхэд шэнэ үе эхилхэн, тиин ородой гурбадахи революци эсэсэгэн эсэстэ социализмын илалтата хүргэхэ ёнотой» (Зохёлнууд, 26-дахи том, 208-дахи ному).

Ленинэй эдэ түүхэтэ үгэнүүдые ажабайдал хүсэдээр түрлэнэн баримталаа. Коммунистическэ партин хүтэлбэрээр ябан манай Эхэ орон хүсэн түгэс социалистическэ гүрэн болоод, коммунизм тэмсэ найдамтайгаар зорижо ябана. В. И. Ленин болбо дэлхэй дээрэ анха түрүүшын хүдэлмэршэн-тарлашаддай Советскэ гүрэннэ эсэхэ сүсахагуйгөөр байгуулан ба бэхжүүлэн байгаа. Тиихэтээ олон миллион арал нийтын творческо эдбхиэ хүгжөөжэ ябадалда түшгэлгээ хэн.

Дотоодын контрреволюцида ба харин сэргэй интервенцид эсэргүүгээр Советскэ Россиян хүдэлмэршэд ба тарлашадтай хэлэн шэн зоригто баатар тэмсэлэй үелэ Ленин болбо залуу советскэ республикые бэхжүүлхын түлөө тэмсэлдэ нийтэ зоние бодохоын тула эсэхэ сүсахагуйгөөр оролдог. Советскэ гүрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулгы, ороноо хамгаалгы, шэнэ социалистическэ ажахи байгуулгы хүтэлбэрлэг байгаа.

Россиян хүдэлмэршэд ба тарлашадтай харуулан гайхамшаг ехэ баатаршалгада түшгэлэн, Коммунистическэ парти 1918—1920 онуудта харин сэргэй интервенцие, дотоодын контрреволюцион бута сохио ябадал эмхидхэн хэн.

В. И. Ленин болбо экономическэ талаараа гэгдэнги Россиян хүсэн түгэс түрүү социалистическэ гүрэн болгохо научна үндэлтэй программа зохёолон байна. Энэ программа хадаа ороноо социалистическэ ёноор индустриализацилаха, хүндэ промышленностие бүхы хэмжээгээр хүгжөөжэ, бүхы аралдай ажахые электрификацилаха, социалистическэ үндэлэ нуури дээрэ ороной хүдөө ажахы шэнэдхэн байгуулаха кооперативнэ түсэбне бодото дээрнэ бэлүүлхэ, культурна революци хэхэ гэжэ хараалан юм.

В. И. Ленинэй зохёон социализм байгуулгын программые бэлүүлэн, манай Коммунистическэ парти зохёон байгуула асарин ехэ хүдэлмэршэн хөжэ оронон, Советскэ Социалистическэ Республикануудай хүсэтэ ба илагдшагуй Союмые эмхидхэлэн байха юм. Шэнэ, социалистическэ нийтын байгуулалтые байгуулаха үе-

дэ партин ба арадай дайсалта трокистуудта, бухариницууд Суржазана националистуудта эсгүү эрид шанга тэмсэл хэгдээ. Эдэ дайсад партине ба оронинэ нийнскэ захмнаа хатууруулжа, капитализмые нэгтгэн бэдхохо зарюула гэжэ хэдлэнэн юм.

Коммунистическэ парти хадаа В. И. Ленинэй агуухэ хэрэгые гэлжэлүүлгшэ И. В. Сталин түрэтэй Центральна Комитетдэйгээ тэлбэрээр ябажа, ленинизмы арслан хамгаалан, хорото муухай багшадые ба капитулиантнууде эрүүлэн бута сохинон, ороноо социалистическэ ёноор индустриализацилаха, хүдөө ажахые коллективизацилаха замаар советскэ аралые зорингойгоор ба найдамтайгаар хүтэлэнэ байна.

Советскэ арал Коммунистическэ партин хүтэлбэрээр ябажа, социализм байгуулан, манай орондоо мөлжэгшэ ангинуудые болон хүн хүнэй мөлжэхэ ябадалыг эсэсэгүсэдхэн, ажалшаддай шанга илалта ба культурнаар ажабуулаха бүхы условинууде бин болгоо байха юм. СССР дотор социализм байгуула Ленинэй захиа заабарнуудые дүүргэнэй аша үрэ муу.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үелэ Коммунистическэ парти бата нэгдэлтэй байжа, бүхы советскэ аралые нигтаар жагсаагад, тэлеровскэ булимтаргашадта эсэргүүтэмсэлдэ арадай бүхы хусые зоригхан, германска фашизмые ба японско империализмые даража, бүтдэлхэн-түүхэтэ удхашанартай илаш туйлаха ибадал хангаан байн.

Дайнай үемн хүшэр хүндэ үдэнуудтэ Коммунистическэ парти аралтайгаа улам бүри ойро дүтэ, үдэ бүри нигта холбоотой болонон байна.

Дайнай хойто тээхи жилиүүд Коммунистическэ парти аралдай ажахы ба культурые нэгтгэн болхоон болон саашалань хүгжөөжэ хэрэг манай ороной ажалшадые зоригжуулан эмхидхэн, советскэ аралды ажаана байдалай хэлбэрлэгшэ гүйсэжэлтые хангаан байна.

Нэгэ үзэл бодолтоной — коммунистуудай дайшалхы союз болон Коммунистическэ парти өөрнө зэргэнүүдые эсэхэ сүсахагуй бэхжүүлэн, арал нийтэтэй хамт барисаагаа батадхана, өөрнөө революционно нэгжэлые дээшлүүлэн аралдай дайсалые, буржуазна үншадые, уласхоорондын империализм агентнуудые эрид зоригтоошлэлэн үгэ хэнэ, шүүмжэлдэ өөрыгөө шүүмжэлгэ зоримгойлдэ гэрүүлэнэ.

Манай парти өөрнөө бүхы ажалшуудые эрхилхэдэ арадта, ажалшад дай революционно эршэ зоригшанүг эхээр этгэнэ. Аралдайгаа тэмсэлгүи бата холбоотой тула арал хүсэтэй байдаг. Партине тойрон шаатар жагсаган туладаа арал хүсэтэй байдаг.

Коммунистическэ общество байгуулгын замаар урагша манай ороной саашадаа дашиха гайхамшаг ехэ программа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин I Съездын шидхэбэринууд догтоошлэлд ПКСС-эй ЦК-гэй I пленумуудын шидхэбэринууд дотор табиглаа.

Гадаадын ба дотоодын сэсэн хүсэн политикые дэлбэршөгуйг сэлэбэлүүлэн, Коммунистическэ партин хүдэлмэршэн ангин ба тарлашаддай холбоо барисаа, арадуудай нн барисаа бэхжүүлэн, саашаа наланбаран бадарха замаар, бүхы советскэ хүнүүдэй ажабайдалыг үргэлжэ найжаруулаха замаар манай ороние хүтэлжэ ябана, бүхы түхэй дээрэ эб найрамдал хангалта түлөө тэмсэнэ.

Ленинэй зохёон партина ажабайдалай гуримнуудые, партина хүтэлбэршэн большевигүүдые партинуудые хэлбэрлэгшөгуйгөөр бэлүүлэн ябадалда манай бүхы кадрунууд партинын бүхы гэшүүдые Коммунистическэ парти нургана.

СССР дотор социализмы илалттайгаар байгуулгын уласхоорондын удхашанартай байханиэ В. И. Ленин холодоо тэмдэглэдэг байн. Тиигээд империализмын ороноо революционо ба национально-сүлөөлэлгын хүдэлмэршэн хэлэлэлэн хуулиан нигтантэ тэмдэглэдэ, бүхы дэлхэй үрэ коммунизмын хэрэгтэй бундлаха байхандаа хүсэдөө найдажа байханаа тэрэ мэдүүлгдэ хэн. Түүхын хүгжэлтын бүхы ябса Ленин агуухэ идеянуудые гэршэлэн партиналта. Ленинизмын тул дорлоотайгай агуухэ революци ила, Ленинь ба Азин хэлэн ороноудаа иладай-демократическэ байгуулалта бодого бэхжэхэ, капитализмын ороноо нугдтахи революционо хүдэлмэршэн империализма эсэргүүгээр коммунистууд болон бээ дагаагуй ороноууд үргэн нийтэ арал зоний хэдгэ национально-сүлөөлэлгын хүдэлмэршэн гага ба бэхжээжэ байна.

Ленинизмын агуухэ туг байдалуудта хатуулахан алдарт Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр советскэ арал урагша, коммунизмын түгэс илалта тэмсэ найдамтайгаар зорижо ябана.

Л. БЫЧКОВ, тугуу научны кандидат.

СССР-эй Верховно Советэй заседанинууд

1954 оной апрелийн 20-до болоһон Союзай Советэй заседани тухай

информационно мэдээсэл

20-до, үдэрэй 2 части, Кремлёвско Ехэ Ордон Советэй сесси нэгдэбэ, А. А. Фурцевагай дурал-Союзай Советэй эгээл наһа-аудат, хүдөө ажыхын наука-аудитор А. Д. Кизюрин сес-Кизюринэй үгэ хэлэһэнэй Союзай Совет хадаа Союзай Түрүүлэгшэ болон Ту-орлогшые хунгажа эхил-Советэй Түрүүлэгшээр де-И. Волков хунгалдаа. Советэй Түрүүлэгшын ор-депутатууд: Н. Т. А. А. Лебедев, В. П. Омарова, З. С. Омарова хунга-Совет хадаа депутат Кремовэй дуралхалаар Союзай заседанинуудай регла-Союзай Советэй ба Нацио-зуудай регламенты бат-Совет Н. С. Патоличев старей-Советэй даалгабаряар Советэй сессиин зүбшэхэ тухай дуралхал оруулба. Совет доро дурсагдаһан зүйлнүүдые баталаа: Советэй Мандатна ко-Советэй саг үргэлжын туудые хунгажа тухай. Советэй Верховно Советэй Түрүүлэгшэй Указуудые баталла. Советэй Верховно Советэй Түрүүлэгшэй Правительствое — Советэй Министруудэй Совете Совет хадаа СССР-эй Түрүнэй бюджет тухай Советэй Советэй ба Нацио-хүдөө ажыхын дээрэ шагнаа, элд-хүдөө ажыхын хэлсэлгые ба бюджет хүдөө ажыхын баталалгые палата-хүдөө ажыхын үнгэргэхэ гэжэ

Союзай Советэй депутатуудай бү-рин эрхэтэй байһые шалгахын тула 17 хүнһөө бүридэһэн Мандатна ком-мисси хунгалдаа. Мандатна комиссиян түрүүлэгшэ И. Д. Мустафаев — Азербайджан-ка ССР-эй Хачмакск округһоо депу-тат. Мандатна комиссиян гешүүд: Б. Ф. Аманова—Узбекск ССР-эй Бухарска городской округһоо депу-тат; В. Ф. Аполлова — Краснодарска хизаарай Туапсинска округһоо депу-тат; И. И. Беляев—Алтайска хизаар-рай Барнаульска городской округ-хоо депу-тат; Г. А. Борков — Сара-товска областин Саратовско-Ста-линска округһоо депу-тат; П. Б. Бы-ков—Москва городской Октябрьска округһоо депу-тат; Г. Д. Джавахи-швили—Грузинска ССР-эй Батумска округһоо депу-тат; С. Д. Игнатьев — Башкирска АССР-эй Стерли-тамакск округһоо депу-тат; А. М. Ку-тырев — Свердловско областин Камен-ск округһоо депу-тат; К. С. Москаленко — Московско об-ластин Волоколамска округһоо депу-тат; М. А. Посмитный — Украин-ска ССР-эй Андреево-Ивановска ок-ругһоо депу-тат; З. Т. Сердюк — Мол-давска ССР-эй Бельжск городской округһоо депу-тат; А. И. Струев — Молотовско областин Сталинска ок-ругһоо депу-тат; Т. Сыдыкбеков — Киргизск ССР-эй Джалал-Абадска округһоо депу-тат; Е. Б. Тайбасов — Казахска ССР-эй Зайсанска округ-хоо депу-тат; С. А. Товмасян — Ар-мянска ССР-эй Ереванска округһоо депу-тат; В. Е. Чернышев—Калинин-градска областин Калининградска городской округһоо депу-тат. Москва городской, Украинска ССР-эй Киевскэ болон Крымскэ област-нуудай бүлэг депутатуудай зүгһөө үгэ хэлэһэн депутат Д. С. Полянскин дуралхалаар Союзай Совет 19 хүнһөө бүридэһэн хуули гаргал-гын дуралхалнуудые оруулха Ком-миссине хунгалба. Комиссиян түрүүлэгшэ М. А. Ясно-во—Москва городской Москворецк округһоо депу-тат. Комиссиян гешүүд: А. Б. Аристов—Хабаровска хизаар-рай Хабаровск хүдөөгэй округһоо депутат; А. Г. Бондарь—Белорусска ССР-эй Мозырск городской округ-хоо депутат; А. Ф. Борисов—Челя-бинска областин Магнитогорск ок-ругһоо депутат; Л. И. Брежнев—Ка-захска ССР-эй Алма-Атинска город-ской округһоо депутат; А. М. Буесе-

ров—Вологодско областин Велико-Устюжск округһоо депутат; Н. И. Гусаров—Тульска областин Евфре-мовск округһоо депутат; П. И. До-ронин—Смоленск областин Смо-ленск хүдөөгэй округһоо депутат; А. С. Желтоб—Молдавска ССР-эй Орговск округһоо депутат; Т. М. Зуева—Калининска областин Лихо-славльск округһоо депутат; Н. Г. Игнатов — Воронежско областин Семилуцк округһоо депутат; Я. Э. Кальберцин — Латвийска ССР-эй Сталинска округһоо депутат; И. К. Лебедев—Омско областин Омско-Центральна округһоо депу-тат; Н. Ф. Лыскин—Ставропольско хизаарай Черкесск округһоо депу-тат; В. Г. Набиуллин — Башкирска АССР-эй Янаульска округһоо депу-тат; А. И. Ниязов—Узбекск ССР-эй Ташкентско-Сталинска округһоо де-путат; Д. Г. Смирнов—Горьковско областин Горьковско-Ленинскэ ок-ругһоо депутат; Е. А. Фурцева — Москва городской Куйбышевска ок-ругһоо депутат; И. Д. Яковлев—Новоси-бирск областин Татарска округһоо депутат. Армянска ССР-эй, Украинска ССР-эй ба Таджикска ССР-эй бүлэг депутатуудай зүгһөө үгэ хэлэһэн депутат С. А. Товмасян дуралха-лаар Союзай Совет 26 хүнһөө бү-ридэһэн Союзай Советэй Бюджет-нэ комиссия хунгалба. Комиссиян түрүүлэгшэ И. С. Се-лин—Украинска ССР-эй Малинск округһоо депутат. Комиссиян гешүүд: Т. И. Антопов — Калининска областин Вышневолоцк округһоо депутат; С. Абаев — Туркменск ССР-эй Ташаузска округһоо депутат; А. С. Борисенко — Балашовско об-ластин Хоперско округһоо депутат; Н. А. Волкова—Челябинска об-ластин Копейск округһоо депутат; Г. И. Воробьев — Ленинградска об-ластин Волховско округһоо депу-тат; А. К. Грен—Эстонск ССР-эй Таллинска округһоо депутат; И. Т. Гришин — Сталинградска об-ластин Сталинградск хүдөөгэй ок-ругһоо депутат; М. Н. Джавадзе — Грузинска ССР-эй Горийска ок-ругһоо депутат; Н. В. Елагин — Ка-захска ССР-эй Акмолинск округһоо депутат; Ф. В. Казнов — Ивановска областин Вицунска округһоо депу-тат; В. Г. Коженин — Кемеровск областин Осинниковско округһоо депутат; А. Е. Кочинял — Армян-ска ССР-эй Котайкск округһоо де-путат; П. С. Кузьмин — Астрахан-

ска областин Астраханска хүдөө-гэй округһоо депутат; А. Н. Ларио-нов — Рязанска областин Рязан-ска городской округһоо депутат; К. Т. Мазуров — Белорусска ССР-эй Брестск округһоо депутат; Р. Е. Мельников — Узбекск ССР-эй Бухарска хүдөөгэй округһоо де-путат; К. К. Николаев — Свердло-вско областин Серовск округһоо депутат; Я. П. Остров — Латвийска ССР-эй Кулдигска округһоо де-путат; С. А. Петрухин — Куйбы-шевска областин Сергиевск ок-ругһоо депутат; Н. Э. Прошунин — Ставропольско хизаарай Буденно-вско округһоо депутат; Н. И. Пузан-чиков — Московско областин Ра-менска округһоо депутат; И. Р. Разаков — Киргизск ССР-эй Ши-ско округһоо депутат; А. М. Сала-нов — Горьковско областин Горь-ковска округһоо депутат; Н. И. Смирнов — Ленинград городской Фрунзенска округһоо депутат; М. Ю. Шумаускас — Литовско ССР-эй Алитусска округһоо депу-тат. Ленинград городской, Эстонско ССР-эй, Саратовска, Омско болон Свердловско областнуудай бүлэг депутатуудай зүгһөө үгэ хэлэһэн депутат Н. С. Тихоновэй дуралхалаар Союзай Совет 11 хүнһөө бүридэһэн Союзай Советэй Гадаадн хэрэггү-дэй талаар Комиссине хунгалба. Комиссиян түрүүлэгшэ М. А. Суслов — РСФСР-эй Саратовско — Ленинскэ округһоо депутат. Комиссиян гешүүд: Б. Г. Гафуров — Таджикска ССР-эй Сталинабадска хүдөөгэй ок-ругһоо депутат; А. А. Гречко — № 701 хунгуулин округһоо депу-тат; А. Е. Корнейчук — Украинска ССР-эй Переяслав-Хмельницк ок-ругһоо депутат; И. Г. Кэбин — Эс-тонско ССР-эй Таллинска город-ской округһоо депутат; Н. С. Па-толичев—Белорусска ССР-эй Мин-скэ хүдөөгэй округһоо депутат; Н. В. Попова — Ивановска об-ластин Кинешемск округһоо депутат; Д. В. Скобелцын — Украинска ССР-эй Лисичанска округһоо депу-тат; А. Ю. Снечук — Литовско ССР-эй Паневежск округһоо депу-тат; И. Г. Эренбург — Латвийска ССР-эй Даугавпилска округһоо депутат; У. Ю. Юсупов — Узбекск ССР-эй Ферхадска округһоо депу-тат. Энэтигээр Союзай Советэй нэгдэ-хи заседани дүүрэхэ.

РСФСР-эй ба Грузинска ССР-эй бүлэг депутатуудай зүгһөө үгэ хэлэ-һэн депутат М. Д. Чубинидзе гэг-шын дуралхалаар Национальност-нуудай Совет 11 хүнһөө бүридэһэн Национальностнуудай Советэй Гадаадн хэрэггүдэй талаар Ком-миссине хунгалба. Комиссиян түрүүлэгшэ Д. Т. Шепилов — РСФСР-эй Краснода-рска округһоо депутат. Комиссиян гешүүд: И. С. Гру-щевский — Украинска ССР-эй Ро-вненско округһоо депутат; К. Ко-ндучалова — Киргизск ССР-эй Фрунзенско-Первомайска округһоо депутат; М. И. Кучава — Грузин-ска ССР-эй Сухумска городской ок-ругһоо депутат; М. Б. Митин — РСФСР-эй Иркутск округһоо де-путат; Б. Овезов — Туркменск ССР-эй Красноводск округһоо де-путат; Я. В. Пейве — Латвийска ССР-эй Бауска округһоо депутат; С. Г. Я. Рагимов — Азербайджан-ска ССР-эй Геокчайска округһоо депутат; М. А. Сужиков — Казах-ска ССР-эй Кокчетавска округһоо депутат; А. А. Сурков — Таджи-кск ССР-эй Регарска округһоо депу-тат; А. Н. Шелепин — РСФСР-эй Северн округһоо депутат. Энэтигээр Национальностнуудай Советэй нэгдэхэ заседани дүүр-эхэ. РСФСР-эй Верховно Советэй Пр-езидиумэй гешүүд, министрууд прав-ительственна ложонуудта мүн лэ шуудсабда. Зал соо айшад олон. Дипломати-ческа, харин ба советскэ хэблэлэй ложонууд эзэлэгдэбэ. Эгээн найжаал депутат, хүдөө ажыхын наукануудай доктор А. Д. Кизюрин сессие нэгэхэ. Верховно Советтэ найхан болоһон хунгалта хадаа Коммунистическэ партиин, правительствын ба советскэ аратай агууехэ нэгдэхэ шэнээр эли тодоор харуулба. 120 үлүүдэй миллион хун, тайлбарилан хэлэхэ, Советскэ Союзай наһа гүйсэхэн бүхи шахуу хун зон коммунистууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй аратай бю-рог кандидатуудай түлөө нэгэн на-налар готтосовалжа, Коммунистиче-скэ партиин политике, тэрэнэй ажал-ябуулгые, саашанки түсэбүү-дые найшааһан байна. Манай орон-до коммунист байгуулха агууехэ эр-хэттэ бүхи хүсээг үгэхөөр бэлэн бай-һан тухайгаа советскэ арад өөһэдн-гөө дура хүсэлтэ шууд эхээр үшөө дахин мэдүүлэн байна гэжэ депу-тат Кизюрин хэлээ. Промышленности, хүдөө ажыхын хугжөөлгэдэ манай Эхэ ороной туйлалан амжалтанууд тухай, куль-турын халбаран баларалта тухай, хүдөлмэршэд, колхознигууд болон советскэ интеллигенциин ажайбала-лай хэмжээнэй дэишэлжэ байһан тухай депутат хэлээ. Советскэ Социалистическэ Респуб-ликануудай Союзай, хүсэн түгэлдэр советскэ аратай, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хүндэлл-дэ зориулал депутат Кизюрин үгын-гөө түгэхэд дээрэ юрөөл табигһан байна. Кремлёвско Ехэ Ордон соо удаан оваци болоно. Московско, Ленинградска, Влади-мирска областнуудай, Украинска ССР-эй Киевскэ областин ба Лат-вийска ССР-эй бүлэг депутатуудай зүгһөө үгэ хэлэһэн депутат Я. Э.

Уржадэр Кремльдэ СССР-эй дүрбэдэх зарлалай Верховно Советэй нэгдэхэ сесси апрелийн 20-до Москвада Кремлёвско Ехэ Ордон соо нэгдэхэ Социализ-мын хүсэн түгэлдэр ороной бүхи эрх-ха булангуулха аратай хунгамал-нууд манай Эхэ ороной столица — Москвада эрхэбэл. Гүрэнэй засагай дээдэ органдо өөһэдннгөө эрхшээл эрхэм хубууд ба басагалые ажалша-д хунгаа. СССР-эй Верховно Советэй депутатуудай дунда — промышлен-ности ба социалистическэ хүдөө ажыхын суута новаторнууд, элитэ эхэ эрдэмтэд, солото уранзохөөлшод, врачууд болон багшанар. Советскэ Арминн ба Далайн-Сэрэгэй Флодой түлөөлэгшэд, партийна болон гүрэн-нэй аппаратай хүдөлмэрлэгшэд би. Ажалай болон политическэ тон ехэ дэбжэлтын, парти ба советскэ ара-дай агууехэ нэгдэхэ оршон бай-далда Верховно Совет өөрынгөө хү-дөлмэри эхилбэ. КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска ба февральско-мартов-ска пленумүүдэй шийдэхэбэринүү-дээр зоригжоһон советскэ олон мил-лион ажалша аратай ажахые саа-шадан хүсэтэ эхээр хугжөөн дэ-бжэхэ асар ехэ программые амжал-татайгаар бөдүүлжэ, коммунистиче-скэ байгуулалтада эдбхитэйгээр хабаадажа байна.

Удэрэй 2 части Союзай Советэй заседани болоо. Нүхэд Г. М. Мален-ковой, В. М. Молотовой, Н. С. Хру-щевой, К. Е. Ворошиловой, Л. М. Кагановичин, М. З. Сабуровай, М. Г. Перухинай, А. И. Киричен-кын, М. А. Сусловой, Н. Н. Шагала-най правительственна ложонуудта эрхэһэн депутатууд ба айшад хүд дээрэ бодожэ удаан альга ташал-гаар тэдэниие угтаа. СССР-эй Верховно Советэй Пре-зидиумэй гешүүд, министрууд прав-ительственна ложонуудта мүн лэ шуудсабда. Зал соо айшад олон. Дипломати-ческа, харин ба советскэ хэблэлэй ложонууд эзэлэгдэбэ. Эгээн найжаал депутат, хүдөө ажыхын наукануудай доктор А. Д. Кизюрин сессие нэгэхэ. Верховно Советтэ найхан болоһон хунгалта хадаа Коммунистическэ партиин, правительствын ба советскэ аратай агууехэ нэгдэхэ шэнээр эли тодоор харуулба. 120 үлүүдэй миллион хун, тайлбарилан хэлэхэ, Советскэ Союзай наһа гүйсэхэн бүхи шахуу хун зон коммунистууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй аратай бю-рог кандидатуудай түлөө нэгэн на-налар готтосовалжа, Коммунистиче-скэ партиин политике, тэрэнэй ажал-ябуулгые, саашанки түсэбүү-дые найшааһан байна. Манай орон-до коммунист байгуулха агууехэ эр-хэттэ бүхи хүсээг үгэхөөр бэлэн бай-һан тухайгаа советскэ арад өөһэдн-гөө дура хүсэлтэ шууд эхээр үшөө дахин мэдүүлэн байна гэжэ депу-тат Кизюрин хэлээ. Промышленности, хүдөө ажыхын хугжөөлгэдэ манай Эхэ ороной туйлалан амжалтанууд тухай, куль-турын халбаран баларалта тухай, хүдөлмэршэд, колхознигууд болон советскэ интеллигенциин ажайбала-лай хэмжээнэй дэишэлжэ байһан тухай депутат хэлээ. Советскэ Социалистическэ Респуб-ликануудай Союзай, хүсэн түгэлдэр советскэ аратай, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хүндэлл-дэ зориулал депутат Кизюрин үгын-гөө түгэхэд дээрэ юрөөл табигһан байна. Кремлёвско Ехэ Ордон соо удаан оваци болоно. Московско, Ленинградска, Влади-мирска областнуудай, Украинска ССР-эй Киевскэ областин ба Лат-вийска ССР-эй бүлэг депутатуудай зүгһөө үгэ хэлэһэн депутат Я. Э.

20-до болоһон Национальностнуудай Советэй заседани тухай

информационно мэдээсэл

20-до, үдэрэй 4 части, Кремлёвско Ехэ Ордон Национальностнуудай Советэй заседани тухай. А. М. Пузановай дурал-Национальностнуудай Со-вет нанажаал депутат А. М. Митин сессие нэгэхэ. Советэй Кирхенштейнэй үгэ хэлэ-һэн Нарональностнууд-ай Советэй Түрүүлэгшын орлогшые хунгажа эхилбэ. Национальностнуудай Советэй Түрүүлэгшээр депутат В. Т. Лаптев Совет хадаа СССР-эй Түрүнэй бюджет тухай Советэй Советэй ба Нацио-хүдөө ажыхын дээрэ шагнаа, элд-хүдөө ажыхын хэлсэлгые ба бюджет хүдөө ажыхын баталалгые палата-хүдөө ажыхын үнгэргэхэ гэжэ

Национальностнуудай Советэй депутатуудай бүрин эрхэтэй байһые шалгахын тула 17 хүнһөө бүридэһэн Мандатна ком-мисси хунгалдаа. Мандатна комиссиян түрүүлэгшэ И. Д. Назаренко — Украинска ССР-эй Черниговско округһоо депутат. Мандатна комиссиян гешүүд: С. Айтбаев — Киргизск ССР-эй Исык-Кульска округһоо депутат; Ф. А. Алиев — Азербайджанска ССР-эй Бакинско-Дзержинск округһоо депутат; Н. У. Базаюва — Казахска ССР-эй Джамбулска округһоо депутат; Р. Г. Васильев — Якутска АССР-эй Усть-Майска округһоо депутат; М. В. Захаров — РСФСР-эй Ленин-градска хүдөөгэй округһоо депутат; С. А. Илялова — Татарска АССР-эй Чистопольск округһоо депутат; М. Г. Кириллова — Карело-Финскэ ССР-эй Питкярантска округһоо депу-тат; Г. К. Леонтьева — Удмуртска АССР-эй Увинска округһоо депутат; В. П. Лещин — Латвийска ССР-эй Ле-динскэ округһоо депутат; В. Е. Лю-банок — Белорусска ССР-эй Мозыр-ска хүдөөгэй округһоо депутат; А. Моллаева — Туркменск ССР-эй Калининска округһоо депутат; П. Г. Москагов — РСФСР-эй Ставрополь-ско округһоо депутат; А. А. Мюрисеп — Эстонск ССР-эй Раквереск ок-ругһоо депутат; В. Ю. Юонка — Ли-товско ССР-эй Расейнска округһоо депутат; Р. Турусов — Таджикска ССР-эй Горно-Балаханска авто-номно областин Мургабска ок-ругһоо депутат; Д. Ходжаев — Узбек-скэ ССР-эй Кара-Калпакска АССР-эй Муйнакска округһоо депутат. Национальностнуудай Совет, удаан Национальностнуудай Со-ветэй саг үргэлжын комиссиинуудые хунгажа тухай асуудалые каража үзэбэ.

Национальностнуудай Совет 19 хүнһөө бүридэһэн Хуули гаргалгын дуралха-лнуудые оруулха Комиссине хунгалба. Комиссиян түрүүлэгшэ — М. А. Федвилас — Литовско ССР-эй Ма-риямпольско округһоо депутат. Комиссиян гешүүд: К. Ш. Алиев — Дагестанска АССР-эй Хасавюртовско округһоо депутат; А. А. Буянтян — Армянска ССР-эй Красновельск округһоо де-путат; Т. С. Горбунов — Белорусска ССР-эй Поставска округһоо депутат; К. А. Губин — Киргизск ССР-эй Фрунзенско — Свердловско округһоо депутат; К. К. Диджунис — Литовско ССР-эй Каунасска хүдөөгэй ок-ругһоо депутат; В. Г. Ефимова — Чу-вашска АССР-эй Урмаерска округһоо депутат; Ф. З. Загафарунов — Баш-кирска АССР-эй Белорезк округһоо депутат; Д. Искандаров — Таджикска ССР-эй Гиссарска округһоо депутат; И. А. Канров — РСФСР-эй Калинин-ска округһоо депутат; Ф. Д. Клемент — Эстонско ССР-эй Тартуска город-ской округһоо депутат; Е. П. Колу-шинский — Хакасск автономно об-ластин Ширинскэ округһоо депутат; Т. А. Мачавариани — Грузинска ССР-эй Телавска округһоо депутат; Ф. И. Пизнак — Украинска ССР-эй Терно-польско округһоо депутат; А. М. Пу-занов — РСФСР-эй Омско округһоо депутат; К. Г. Писын — Горно-Ал-тайска автономно областин Горно-Алтайска округһоо депутат; Г. Я. Рудь — Молдавска ССР-эй Дрокиев-скэ округһоо депутат; М. О. Руко-лайнен — Карело-Финск ССР-эй Се-ргежско хүдөөгэй округһоо депутат; Д. Сентинилов — Узбекск ССР-эй Чимбайска округһоо депутат. РСФСР-эй, Узбекск ССР-эй, Азербайджанска ССР-эй ба Хойто-Осетинска АССР-эй бүлэг депу-татуудай зүгһөө үгэ хэлэһэн депутат П. Г. Москаговай дуралхалаар На-циональностнуудай Совет 26 хүн-һөө бүридэһэн Национальностнуудай Советэй Бюджетнэ комиссия хунгалба. Бюджетнэ комиссиян түрүүлэгшэ А. М. Сафронов — Хойто-Осетин-ска АССР-эй промышленна ок-ругһоо депутат.

Бюджетнэ комиссиян гешүүд: М. З. Азизов — Татарска АССР-эй Ново-Шешминскэ округһоо депутат; М. М. Алиев — Азербайджанска ССР-эй Лачинска округһоо депу-тат; И. А. Афанасьев — Чувашска АССР-эй Чебоксарска округһоо де-путат; Д. С. Болсохоев — Бурят-Монголой АССР-эй Улан-Удын па-рвовоз бүтээлхэн округһоо депу-тат; Г. П. Бутенко — Украинска ССР-эй Красноградска округһоо де-путат; А. Ф. Диордица — Молдав-ска ССР-эй Фалештск округһоо депу-тат; А. В. Караваев — Удмурт-ска АССР-эй Можгинска округһоо депутат; Д. Керимбаев — Казахска ССР-эй Чимкентск городской ок-ругһоо депутат; В. И. Колаков — Хакасск автономно областин Усть-Абаканска округһоо депутат; Ф. П. Котов — Еврейск автономно областин Облученск городской округһоо депутат; И. Е. Кулагин — Мордовско АССР-эй Саранска хү-дөөгэй округһоо депутат; А. Кур-банов — Туркменск ССР-эй Ка-занджинск округһоо депутат; А. Г. Магомелова — Дагестанска АССР-эй Лакска округһоо депутат; Р. Н. Мачульский — Белорусска ССР-эй Брестскэ округһоо депутат; Н. А. Мухитдинов — Узбекск ССР-эй Наманганска хүдөөгэй округһоо депутат; М. Д. Нартахова — Якут-ска АССР-эй Олекминск округһоо депутат; А. Е. Петрушев — Марий-ска АССР-эй Оршанска округһоо депутат; П. С. Прохоркин — Каре-ло-Финскэ ССР-эй Пудожско ок-ругһоо депутат; Д. Расулов — Тед-жикска ССР-эй Канибаламска округһоо депутат; К. Т. Тлостанов — Кабардинска АССР-эй Терскэ ок-ругһоо депутат; И. И. Туряница — Украинска ССР-эй Ужгородско ок-ругһоо депутат; М. А. Ферин — Башкирска АССР-эй Дуванска ок-ругһоо депутат; Т. Ю. Хетагурова — Хойто-Осетинск АССР-эй Ленинскэ округһоо депутат; К. С. Цимаку-ридце — Грузинска ССР-эй Сам-тередскэ округһоо депутат; А. М. Чимба — Тувинска автономно об-ластин Кызылск городской ок-руг-һоо депутат.

Удэрэй 4 части Национальност-нуудай Советэй нэгдэхэ сесси нэг-дэбэ. Нүхэд К. Е. Ворошиловай, Н. А. Булганинай, А. И. Микоянай, Н. М. Шаерингэй правительственна ложонуудта эржэ шуудхалан депу-татууд ба айшад тэдэниие удаан альга ташалгаар угтаа. Национальностнуудай Советэй сессие эгээн найжаал депутат Латвийска ССР-эй Наукануудай ака-демини вице-президент А. М. Кир-хенштейн нэгэхэ. Нүхэр Кирхенштейн ингэжэ хэлээ. Биднэр депутатууд Советскэ Сою-зай бүхи арадуудые, бүхи нацио-нальностнуудые эндэ түлөөлнэбди. Өөрингөө сэсэн мэргэн националь-най партиинкын ашаар Коммунистиче-скэ парти хадаа манай ороной араду-уды ахадүггүй нэгэ бүлэ дотор ни-таар жагсаагаа, советскэ олонцио-нальн гүрэнэй хүсэ шадалай ба ал-дар солын энэ үндэһэн бологшо тэ-

дэнэй эбдршэгүй хани барисаа бай-гуулаа. Советскэ Союз хадаа шэнэ дэ-бжэлтын замаар дабшана. Манай промышленностин, хүдөө ажыхын, наука болон культурын амжалта-нуудаар советскэ хүнүүд омогорхоно. Зүгөөр биднэр хадаа амжалтану-удараа банаагаа амархагүй, харин ажал хэрэгтэ зоримгүйгоор ураг-шаан ябуулжа, коммунизм байгуул-гада шэнэ шэнэ илалтануудые туй-лаха ёһотойбди. Тингэжэ Коммуни-стическэ парти бидэниие хурлана. Советскэ аратай үмэнэ табигдажа байһан асар ехэ зорилгонуудые ам-жалтатайгаар шийдэхэлгэдэ Совет-скэ Социалистическэ Республикану-удай Союзай Верховно Советэй — ороной гүрэнэй засагай дээдэ органо-й үүргэн тон ехэ ба харюусалгатай байна. (Ургэлжэлэлэ үгэ дэхи шүүрүтэ)

СССР-эй Верховно Советдэй заседанинууд

НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИЙН ТҮГЭСХЭЛ

Бидэнэр депутатууд ардагт үнэн сэхээр алба хэгшэд байн тулаа өөһдөнгөөс хунгагшдай үндэр дээд найдбарине нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулха, манай орондо коммунизм байгуулха хэрэгт өөһдөнгөөс бүхү хүсэ шадалые зориулха ёстойбди.

РСФСР-эй, Литовско ба Латвийска ССР-үүдэй бүлэг депутатуудай зүтһөө үгэ хэлэһэн депутат Ю. И. Палецкий дурдахалаар Национальностнуудай Советдэй Түрүүлэгшээр депутат В. Т. Ляцис нэгэн дуугаар хунгагдаа. Национальностнуудай Советдэй Түрүүлэгшээр орлошоноор депутатуйдуу: Н. Е. Авхимович, П. Т. Комаров, М. М. Султанов, П. Г. Тачина хунгагдаа.

Удаань Национальностнуудай Советдэй заседанинуудай ба хоёр палатын хамтын заседанинуудай регламентые сессе баталаа.

Старейшинууддэй Советдэй даалбарнай үгэ хэлэһэн депутат С. Г. Рагимовай дурдахалаар доро дурсагдаһан зүбшэхэ зүйлүүдые Национальностнуудай Совет баталан абаа:

1. Национальностнуудай Советдэй Мандатна комиссине хунгалла.
2. Национальностнуудай Советдэй саг үргэлжйн комиссиныудые хунгаха тухай.
3. СССР-эй Верховно Советдэй Президиумдэй Указуудые баталалга.
4. СССР-эй Верховно Советдэй Президиумые хунгалла.
5. СССР-эй Правительстве — СССР-эй Министрууддэй Советдэе байгуулга.
6. СССР-эй 1954 оной Гүрэнэй бюджет тухай.

Национальностнуудай Совет халда зүбшэхэ зүйлүүдэйнгэ нэгэдэх асуудалда — Мандатна комиссине хунгаллаа орооб.

Депутат А. Н. Шелепиндэй дурдахалаар Национальностнуудай Советдэй Мандатна комисси 17 хүнөө нэгэн дуугаар хунгагдаа. Мандатна комиссине түүүлэгшээр депутат И. Д. Назаренко хунгагдаһан байна. Удаадахи асуудалда — саг үргэлжйн комиссиныудые хунгалгада Национальностнуудай Совет ороһон байна.

Депутат И. И. Турияцын дурдахалаар хуули гаргаха дурдахалуудые оруулха Комиссине Национальностнуудай Совет 19 хүйһөө хунгаа. Комиссине түрүүлэгшээр депутат М. А. Гедвилас хунгагдаа.

Депутат П. Г. Москатовдэй дурдахалаар Национальностнуудай Советдэй Бюджетнэ комисси 26 хүнөө хунгагдаһан байна. Бюджетнэ комиссине түрүүлэгшээр депутат А. М. Сафронов хунгагдаа.

Депутат М. Д. Чубинидын дурдахалаар Национальностнуудай Советдэй Гададын хэрэгүүддэй талаар Комисси 11 хүйһөө хунгагдаа. Комиссине түрүүлэгшээр депутат Д. Т. Шепилгов хунгагдаһан байна.

Тигдэд Национальностнуудай Советдэй нэгдэх заседани хаагдаа. Апрельин 21-дэ СССР-эй Верховно Советдэй Союздэй Советдэй ба Национальностнуудай Советдэй хамтын заседани болохо байна.

(ТАСС).

на. Ороһо гарянай ехэ байха бэридэ ороһой хүдөө ажахын элдэб продуктуудые улам ехээр абаха байна.

Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада манайда бүхү юмз бии. Манай социалистическэ промышленностьнэ хүдөө ажахын эрхэм зэргин техникые улам ехэ хэмжээгээр үгэнэ. Механизаторнуудай ба газар элдүүрилгын мэргэжэлтэй кадрнууд урган гараа. Промышленностьнаа, ардай ажахын бусад халбаринууднаа олон арбаад наянган инженерүүд болон техникүүд, трактористнууд, механикууд хүдөө ажахыда хүдэлмэрлхын тулада эльгээгдэ. Хүдөө ажахыг шүүнээр дэжжэхын түлөө тэмсэл дундуур хүдэлмэрлхэн ангини ба колхозно таряашдай холбоо барисан улам бүри бэхжэжэ байна.

Ардай ажахые хүгжөөлгэдэ туйлагдан амжалтануудай, национальна дохой урганад хүйһээ һуури дээр советскэ ардай материальна ба культурна хэмжээн нилээд ехээр дээшлэе, хүдэлмэрлхэд болох албахагшдай бодото сайн ургаа, колхознигуудай олоо доход эсэ болоо. Хүдэлмэрлхэд, колхознигууд болон албахагшдай доходуудай нийтэ суммань гүрэнэй рознично сэнгүүдэй хямдарлани харядаа абаад байхада, гансахан һүүлэй дүрбэн жэлэй туршда 60 процент ургаһан байна. Эдэ хоолой ба промышленна товарнуудай гүрэнэй рознично сэнгүүдые шөнээр, һүүлэй ж.л.нүүдэй туршда долоодохиёо хямдаруулан ябадал хадаа ардай ажана байдалай саашадаа найжаралгада туһалха байна, энэ хадаа советскэ бүлэ бүхэнэй бюджеттэ ашагтай һайн байха байна.

Манай агууехэ социализм Эхэ орон түгэс хүсэн дундуур эрхэ сүлөөгэй ба демократическэ болон дэлхэй дээр гэрэлтэ вьетскэ Союз эб найрамдалаар крратин ба социализмнэ толгойлго байна. Хятад Республика, ардай демократическэ ороннууд, дэлхэйн бүмбэрэ хубинуудтахи олон зуутай ажаллад эб найрамдалаар дэнэртэй нэгэ жагсаал дотроодо тэмсэнэ. (Альга ташалга.)

Нүхэд депутатууд Советдэй заседанинуудай замаар ябана. Бидэнэр, советскэ коммунистическэ партинай промышленностиин, хүчин, наука ба культурна оморгонобди. Амжалтанууднаа һанааха бэшэ, харин ажал хэрэгтэй гойгоор урагшан дабууд муниам байгуулгада шөнэ жалтануудые туйлаха Коммунистическэ парти тингэжэ хургана.

Советскэ ардай үмэһэн ехэ зорилгонуудые амжалта бэелүүлгэдэ Советскэ Союздэй Республиканиудай Советдэй оройн гүрэнэй засагай гүйцэтгэл туйлай ехэ ба гатай байна. Бидэнэр, ардагта үнэн сэхээр алба тулада хунгагшдайгаар барине нэрэтэй солотгойлохэ, манай орон дотор байгуулгын хэрэгтэ бүхү ариулха ёстойбди.

Манай хүсэн түгэс Эхэ Советскэ Социалистическэ Республиканиудай Советдэй Союз мандаха (Нарьеме альга ташалга.)

Советскэ ардуудай мун барисан мандаха болотого! Мэ альга ташалга.)

Манай бүхү илалтанууд жуулагшча ба эмхидхэжэ коммунистическэ парти болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Нүхэд депутатууд! Манай агуу ностнуудай Советдэй нэгдэх заседанингэ соносхонобго! (Нарьеме альга ташалга.)

Союзай Советдэй сессие нээлгэ дээр депутат А. Д. Кизюринэй хэлэһэн үгэ

Нүхэд депутатууд! Советскэ Социалистическэ Республиканиудай Союздэй түрбэдхэ зарладдай Верховно Советдэй нэгдэх сессе гайхамшагта сагта зарлагдаба. Манай агууехэ Эхэ орон түгэс ехэ хүсэн дундаа халбаран хүгжэжэ байна. Коммунистическэ партине, тэрэнэй Центральна Комитетые, Советскэ правительстве тойрон нитгаар жагсаһан советскэ арад ажажыгаа саашадан хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ тушаа Парти, Правительствын шийдхэбэринуудые амжалтайгаар бэелүүлжэ байна.

нуудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Манай орон түрэн темпээр урагшаа дабшана, советскэ ардай амгалан ажалые дайнай таһалдуулан тэрэ үеын экономика хилэнууд голо хойно орхиндоо. Дүрбэдхэ табан жэлые амжалтатайгаар дүүгээд, Коммунистическэ парти түрүүтэй советскэ хүнүд табанжэлэй даалбаринуудые бодотоор бэелүүлхын тулада эсэһегүйгөөр ажаллажа байна.

Бури 1953 ондо Советскэ Союз дотор промышленна үйлдэбэрини хэмжээн дайнай урда тээхи 1940 оной хэмжээ хоёр хахад дахнаар дабажа гараа нэн. Манай социалистическэ Эхэ оройн хүсэ шадалай үндэһэй һуури болоһон хүндэ промышленностинэ хүгжөөлгэдэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Буял үйлдэбэрилгын, нүүрһе, нефть малаан абалгын, электроэнерги үйлдэбэрилгын дайнай урда тээхи хэмжээн дабагдаһан байна. Промышленна ба хүдөө ажахын предприятиянууд, культурно-ажайуудалай эми зургаанууд болон ажалшадта зориулагдан гэр байранууд жэлэй жэлдэ улам олоороо баригдана.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар манай орон ехээн амжалтануудые туйлаа. Колхозно байгуулалта тон бата бэхи байһанаа харуулаа. Дайнай үедэ һандаргагданан колхознууд, машинно-тракторна станцинууд, совхознууд гүйсэд нэргээдэн бодхоогдоо. Тэднэр Эсэгэ оройн гайхамшагта техникээр — тракторнууд, комбайнууд болон бусад машинануудаар хангагданхай. Тарилгын талмайнууд үргэдхэгдөө, хүдөө ажахы культурнуудай ургаса дээшлэлээ. Мүнөө зорилго юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын үйлдэбэриние бүри дээрнэ үргэхэ, эдэ хоолой продуктуудай талаар хүн зоной бүхү эриэлтүүдые, түүхэй эдэй талаар промышленностиин хэрэглэмжнүүдые хангаха ябадал болоно.

Нүхэд депутатууд! Советскэ арад өөһдөгөө хүсэндэ этгэнэ, ерээдүй тээһэй зоримгойгоор харана. Тэрэ хадаа манай оройн үмэһэн шөнэ зорилгонуудые шийдхэжэ анхаралаа хандуула. Эдэ зорилгонууд Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин XIX съездын, партиин Центральна Комитедэй сентябрьска ба февральско-мартовска Пленумүүдэй шийдхэбэринууд дотор тодорхойлогдонхой. Эдэ хоолой ба үргэн хэрэглээй промышленна товарнуудаар манай оройн хүн зоной хангадасые ойрын хоёр—гурбан жэлэй туршда нилээд ехээр дээшлүүлхын, советскэ ардай материальна ажана байдалые бүри найжаруулхын тулада промышленностинэ ба хүдөө ажахы саашадан хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ дайшалхы программа Парти, Правительствын шийдхэбэринууд дотор табигданхай.

Нүхэд депутатууд! Манай оройн ардуудай эрхэм түлөөлгөшдөө хунгаһан Советскэ Социалистическэ Республиканиудай Союздэй Верховно Совет ардагта, олонациональна советскэ социалистическэ гүрэндөө үнэн сэхээр алба хэжэ байна (альга ташалга), манай инаг түрэд Эхэ оройн хүсэ шадалые бэхжүүлхэ, коммунизм байгуулжа байгаа Советскэ Союздэй ардуудай хани барисае нангинаар сахиха ба хүгжөөхэ байна.

Советскэ Социалистическэ Республиканиудай Союз мандаха болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Хүсэн түгэс советскэ арад мандаха болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Советскэ Союздэй Коммунистическэ парти мандаха болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Нүхэд депутатууд! Дүрбэдхэ зарладдай Союздэй Нэгдэх сессие нээгдэндэ соносхоноб. (Нарьеме альга ташалга.)

Мүнөөнэй условидо бүгэдэарадай эгээ шухала болоһон зорилго юуб гэхэдэ, социалистическэ индустрине хүгжөөлгэдэ туйлагдан амжалтануудай база дээр хүдөө ажахы үйлдэбэрлэхэ, ардай хэрэглээй зүйлүүдээр хүн зоной хангадасые хоёр—гурбан жэлэй туршда нилээд ехээр дээшлүүлхэ, хүнгэн ба эд эдэ хоолой промышленностинэ түүхэй эдээр хангаха ябадал болоно.

Ургасые дээшлүүлжэ, шөнэ ба боро газарнуудые ашалажа, ороһо таряа үйлдэбэрлэгые үргэдхэлгэ хадаа эдэ бүхү зорилгонуудые бэелүүлжэ эгээл шухала удхашалартай. Парти хадаа ороһо таряанай ажахы хүдөө ажахын бүхү үйлдэбэрини үндэһэй һуури гэжэ харагданхай.

Манай Эхэ оройн саашадаа халбаран мандагада советскэ наука ехэ үүрэг гүйсэдхэхэ ёһотой. Манай эрдэмтэд эрдэмүүдэй бүхү халбаринуудта тон ехэ нээлтүүдые хэжэ, ороһоо баяжуудаа. Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство ардай гэгээрэлые, науки, литературые, искусствые хүгжөөхэ тушаа саг үргэлжйн анхарал оролдогго гаргана.

Бидэнэр депутатууд Советскэ Союздэй бүхү ардуудые, бүхү национальностнуудые эндэ түлөөлжэ байнабди. Коммунистическэ парти өөһдөгөө эсэ мэрэнэ, национальна

Национальностнуудай Советдэй сессие нээлгэ дээр депутат А. М. Кирхенштейнэй хэлэһэн үгэ

Нүхэд депутатууд! Социализмын оройн гүрэнэй засагай дээдэ органо — Советскэ Социалистическэ Республиканиудай Союздэй Верховно Советдэй сессидэ бидэнэр сугларбабди. 1954 оной мартын 14-дэ СССР-эй Верховно Советдэе болоһон хунгалта хадаа советскэ социалистическэ демократини шөнэ илалта боложо, Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын ба ардай агууехэ нэгдэлэй шөнэ гэршэ боложо, манай Эхэ оройн түүхэдэ орохо байна. Верховно Советдэй депутатуудые хунгалгада бүхү хунгагшдай 99,98 процентнэ хабаадаа. Коммунистическэ партинай эрхэм зэргин техникые улам ехэ хэмжээгээр үгэнэ. Механизаторнуудай ба газар элдүүрилгын мэргэжэлтэй кадрнууд урган гараа. Промышленностьнаа, ардай ажахын бусад халбаринууднаа олон арбаад наянган инженерүүд болон техникүүд, трактористнууд, механикууд хүдөө ажахыда хүдэлмэрлхын тулада эльгээгдэ. Хүдөө ажахыг шүүнээр дэжжэхын түлөө тэмсэл дундуур хүдэлмэрлхэн ангини ба колхозно таряашдай холбоо барисан улам бүри бэхжэжэ байна.

Нүхэд депутатууд! Советскэ арад өөһдөгөө хүсэндэ этгэнэ, ерээдүй тээһэй зоримгойгоор харана. Тэрэ хадаа манай оройн үмэһэн шөнэ зорилгонуудые шийдхэжэ анхаралаа хандуула. Эдэ зорилгонууд Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин XIX съездын, партиин Центральна Комитедэй сентябрьска ба февральско-мартовска Пленумүүдэй шийдхэбэринууд дотор тодорхойлогдонхой. Эдэ хоолой ба үргэн хэрэглээй промышленна товарнуудаар манай оройн хүн зоной хангадасые ойрын хоёр—гурбан жэлэй туршда нилээд ехээр дээшлүүлхын, советскэ ардай материальна ажана байдалые бүри найжаруулхын тулада промышленностинэ ба хүдөө ажахы саашадан хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ дайшалхы программа Парти, Правительствын шийдхэбэринууд дотор табигданхай.

Нүхэд депутатууд! Манай оройн ардуудай эрхэм түлөөлгөшдөө хунгаһан Советскэ Социалистическэ Республиканиудай Союздэй Верховно Совет ардагта, олонациональна советскэ социалистическэ гүрэндөө үнэн сэхээр алба хэжэ байна (альга ташалга), манай инаг түрэд Эхэ оройн хүсэ шадалые бэхжүүлхэ, коммунизм байгуулжа байгаа Советскэ Союздэй ардуудай хани барисае нангинаар сахиха ба хүгжөөхэ байна.

Советскэ Социалистическэ Республиканиудай Союз мандаха болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Хүсэн түгэс советскэ арад мандаха болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Советскэ Союздэй Коммунистическэ парти мандаха болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Нүхэд депутатууд! Дүрбэдхэ зарладдай Союздэй Нэгдэх сессие нээгдэндэ соносхоноб. (Нарьеме альга ташалга.)

хөөрын хээээһе нээгдэггүй, тэрэнэй политикые бүхү зурхэһөө найшаан дэмжэһэнбди, юуб гэхэдэ, энэ манай политика гэһэ, ардай гол шухала интересүүдэй харюусана! (Альга ташалга.)

Коммунистическэ партиин политика эли тодо ба советскэ хүн бүхэндэ ойро түрэл юм. Коммунистическэ парти дүрбэн жэлэй урда тээ СССР-эй Верховно Советдэе хунган хунгалтын үедэ социалистическэ промышленностьнэ ба социалистическэ хүдөө ажахы хэлбэршүүгээр дэжжэхын түлөө тэмсэхэ, ажалшадай материальна ба культу

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ жара наһа гүйсэһэнтэ дашарамдуулан ахадүү партинуудай эльгээһэн амаршалгын телеграмманууд

Хүндэтэ нүхэр Хрушев!
Танай жара наһа гүйсэһэн үдэртэй дашарамдуулан Хятадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет хадаа Танда Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин ба советскэ ардай элитэ ехэ хүтэлбэрлэгшэдэ, Ленин! — Сталинай партиин агууехэ

хэрэгтэй түлөө эсэһэ сусашагүй тэмсэл энэ дэ тон ехэ нэмри оруулалта хэһэн үнэн сэхэдэ өөһдөгөө халун ба ахадүүгэй хүргэн Танда элүүр мэндэ байхы хусуудан Хятадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитетдэй

Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгдэх секрета

Хүндэтэ нүхэр Хрушев!
Танай жара наһа гүйсэһэн үдэртэй дашарамдуулан элүүр энхэ нуухые, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин түрүү зэргэдэ олон удаан жал сооготой солбоноор, амжалтайдгаар хүдэлмэрлхые Танда хүсэһэнбди. Уласхоорондын хүдэлмэрлхэнэй хүдэлөөнэй вождьнууд Ленин ба Сталинай ойрын соратнигуудай нэгэн, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үһинэй гэшүү

Манай бүхү илалтанууд жуулагшча ба эмхидхэжэ коммунистическэ парти болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Нүхэд депутатууд! Манай агуу ностнуудай Советдэй нэгдэх заседанингэ соносхонобго! (Нарьеме альга ташалга.)

Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгдэх секрета

Хүндэтэ нүхэр Хрушев!
Танай жара наһа гүйсэһэн үдэртэй дашарамдуулан элүүр энхэ нуухые, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин түрүү зэргэдэ олон удаан жал сооготой солбоноор, амжалтайдгаар хүдэлмэрлхые Танда хүсэһэнбди. Уласхоорондын хүдэлмэрлхэнэй хүдэлөөнэй вождьнууд Ленин ба Сталинай ойрын соратнигуудай нэгэн, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үһинэй гэшүү

Манай бүхү илалтанууд жуулагшча ба эмхидхэжэ коммунистическэ парти болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Нүхэд депутатууд! Манай агуу ностнуудай Советдэй нэгдэх заседанингэ соносхонобго! (Нарьеме альга ташалга.)

Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгдэх секрета

Хүндэтэ нүхэр Хрушев!
Танай жара наһа гүйсэһэн үдэртэй дашарамдуулан элүүр энхэ нуухые, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин түрүү зэргэдэ олон удаан жал сооготой солбоноор, амжалтайдгаар хүдэлмэрлхые Танда хүсэһэнбди. Уласхоорондын хүдэлмэрлхэнэй хүдэлөөнэй вождьнууд Ленин ба Сталинай ойрын соратнигуудай нэгэн, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үһинэй гэшүү

Манай бүхү илалтанууд жуулагшча ба эмхидхэжэ коммунистическэ парти болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Нүхэд депутатууд! Манай агуу ностнуудай Советдэй нэгдэх заседанингэ соносхонобго! (Нарьеме альга ташалга.)

Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгдэх секрета

Хүндэтэ нүхэр Хрушев!
Танай жара наһа гүйсэһэн үдэртэй дашарамдуулан элүүр энхэ нуухые, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин түрүү зэргэдэ олон удаан жал сооготой солбоноор, амжалтайдгаар хүдэлмэрлхые Танда хүсэһэнбди. Уласхоорондын хүдэлмэрлхэнэй хүдэлөөнэй вождьнууд Ленин ба Сталинай ойрын соратнигуудай нэгэн, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үһинэй гэшүү

Манай бүхү илалтанууд жуулагшча ба эмхидхэжэ коммунистическэ парти болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Нүхэд депутатууд! Манай агуу ностнуудай Советдэй нэгдэх заседанингэ соносхонобго! (Нарьеме альга ташалга.)

Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгдэх секрета

Хүндэтэ нүхэр Хрушев!
Танай жара наһа гүйсэһэн үдэртэй дашарамдуулан элүүр энхэ нуухые, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин түрүү зэргэдэ олон удаан жал сооготой солбоноор, амжалтайдгаар хүдэлмэрлхые Танда хүсэһэнбди. Уласхоорондын хүдэлмэрлхэнэй хүдэлөөнэй вождьнууд Ленин ба Сталинай ойрын соратнигуудай нэгэн, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үһинэй гэшүү

Манай бүхү илалтанууд жуулагшча ба эмхидхэжэ коммунистическэ парти болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Нүхэд депутатууд! Манай агуу ностнуудай Советдэй нэгдэх заседанингэ соносхонобго! (Нарьеме альга ташалга.)

Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгдэх секрета

Хүндэтэ нүхэр Хрушев!
Танай жара наһа гүйсэһэн үдэртэй дашарамдуулан элүүр энхэ нуухые, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин түрүү зэргэдэ олон удаан жал сооготой солбоноор, амжалтайдгаар хүдэлмэрлхые Танда хүсэһэнбди. Уласхоорондын хүдэлмэрлхэнэй хүдэлөөнэй вождьнууд Ленин ба Сталинай ойрын соратнигуудай нэгэн, Советскэ Союздэй Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй үһинэй гэшүү

Манай бүхү илалтанууд жуулагшча ба эмхидхэжэ коммунистическэ парти болтогой! (Нарьеме альга ташалга.)

Нүхэд депутатууд! Манай агуу ностнуудай Советдэй нэгдэх заседанингэ соносхонобго! (Нарьеме альга ташалга.)